Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VIII.
IX.
X.
XI.
XII.

2021

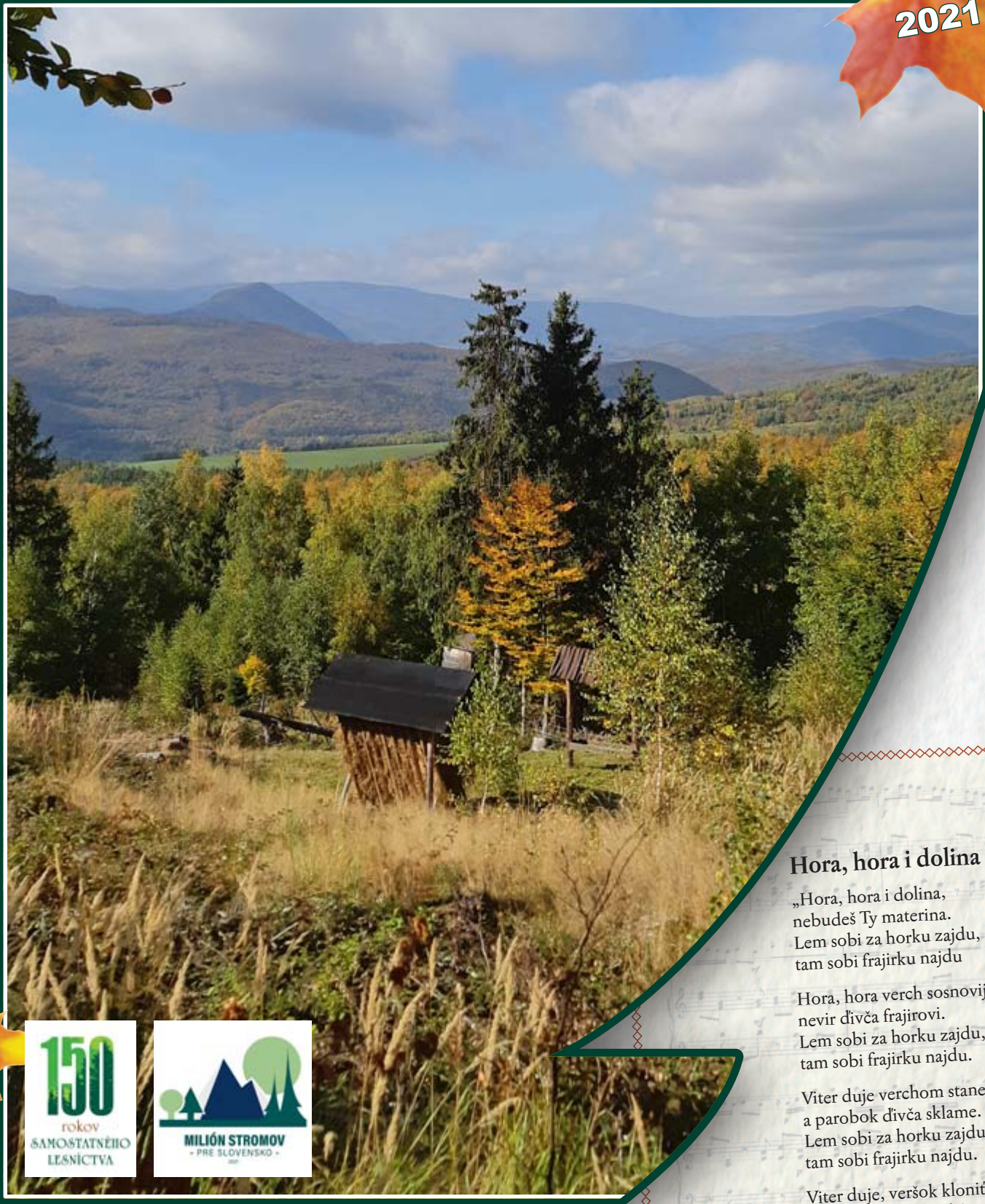

150 rokov SAMOSTATNÉHO LESNÍCTVA

MILIÓN STROMOV - PRE SLOVENSKO -

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Hora, hora i dolina

„Hora, hora i dolina,
nebudeš Ty materina.
Lem sobi za horku zajdu,
tam sobi frajirku najdu

Hora, hora verch sosnovij,
nevir dívča frajirovi.
Lem sobi za horku zajdu,
tam sobi frajirku najdu.

Viter duje verchom stane,
a parobok dívča sklame.
Lem sobi za horku zajdu,
tam sobi frajirku najdu.

Viter duje, veršok kloniť,
a za milou serce boliť.
Lem sobi za horku zajdu,
tam sobi frajirku najdu.“

4. Jesenná bonitácia chovu norika muránskeho typu
Jesenná bonitácia šľachtiteľského chovu norika muránskeho, ktorá sa v Stredisku chovu koní Dobšiná uskutočnila 20.-21.10.2021, mala trochu slávnostnejší charakter, pretože sme si pripomenuli minuloročné 70. výročie založenia chovu.

5. Deň otvorených dverí Badínskeho pralesa
Vďaka spolupráci obce Badín, LESOV SR, š.p. a Štátnej ochrany prírody SR bol už po šiestykrát zorganizovaný Deň otvorených dverí Badínskeho pralesa. Vďaka tomuto podujatiu sa 23.10.2021 mohla takmer stovka návštevníkov prejsť po chodníku vedúcom priamo pralesom. Ten je za bežných okolností pre verejnosť neprístupný.

6. Lesníci myslia dopredu – aj pri obnove náučných chodníkov
Už tradične zamestnanci OZ Vranov organizujú brigády na zlepšenie stavu lesníckych náučných chodníkov i oddychových miest nachádzajúcich sa v pôsobnosti ich závodu. Tento september sa rozhodli po deviatich rokoch obnoviť náučný chodník Zámutovská kolejka.

7. Zber šípok spoločne s LESMI SR
Do tohto ročníka projektu Zber šípok spoločne s LESMI SR sa v období od 1.9.2021 do 25.10.2021 zapojilo 1.826 detí, ktoré spoločne priniesli neuveriteľných 7.240 kg šípok. Tento zber zorganizoval štátny podnik LESY SR prostredníctvom svojich siedmich odštepných závodov.

8. Pestovná činnosť v štátnom podniku LESY SR za rok počas roka 2021
Nielen plánovanie ďalšej sezóny, ale predovšetkým bilancovanie tej ukončenej sa sumarizuje priamo v tomto období a my sme sa obrátili na odbor výroby s otázkou, ako prebiehala tento rok jarná a jesenná zalesňovacia sezóna, i to s akými problémami sa odštepné závody v oblasti pestovnej činnosti stretávajú.

9. Sadenice v rukách dobrovoľníkov
OZ Levice je momentálne rozlohou najväčším závodom LESOV SR, š.p. a z mnohých miest je to do lesov v správe tohto OZ skutočne ďaleko. Z tohto dôvodu sme nemohli zorganizovať projekt Zasadil som strom, ktorý je založený na zapájaní škôl do výsadieb v lesoch. O to viac nás teší, že sa podarilo odštartovať spoluprácu s dobrovoľníkmi, ktorí sú predsa len o čosi mobilnejší, v rámci projektu Milión stromov pre Slovensko.

10. Milión stromov pre Slovensko a náš nultý ročník
Jesenné zalesňovanie je na konci a prišiel čas bilancovať. Spolupráca s dobrovoľníkmi sa v celku podarila a my sme splnili prvú dvadsatinu záväzku, ktorého realizáciu sme prisľúbili v memorande podpísanom spoločne s PEFC Slovensko a OZ Moje Slovensko. Vďaka tejto spolupráci a aktívnej účasti dobrovoľníkov sa nám podarilo vysadiť počas jari 29.365 ks a počas jesene 22.050 ks sadeníc.

12. Každá cesta niekam vedie
Až tri lesné správy odštepného závodu Žarnovica sa zapojili do projektu Ovocné lesné cesty, o ktorom koordinátorka lesnej pedagogiky Ing. Katarína Dávidová vyhlásila, že už od začiatku bol odsúdený na úspech. Teší nás, že sa vďaka nadšeniu ľudí v prevádzke darí realizovať tieto, dúfam že čoskoro úrodou ovenčené, projekty.

13. Výsadba ovocnej cesty zo vzácnych lesných drevín na lesnej správe Sološnica OZ Šaštín
Ideálne miesto pre 28. ovocnú lesnú cestu objavili kolegovia z OZ Šaštín, Lesnej správy Sološnica, priamo pod Plaveckým hradom. Práve tam vedie stredom lúky cesta, ktorá vďaka svetelným podmienkam zabezpečí vhodné podmienky pre široké spektrum ovocných drevín.

14. Lesná správa Staré Hory
Predstavujeme jednu zo štyroch lesných správ Odštepného závodu Slovenská Ľupča. Lesná správa Staré Hory má výmeru porastovej plochy 9.426 ha, z čoho je 6.335 ha hospodárskych lesov, 2.221 ha ochranných lesov a 870 ha lesov osobitného určenia. Viac o nej sa dočítate v rubrike „predstavujeme vám".

16. Lesnícka teória v praxi
Po vetrovej kalamite, ktorá zasiahla územie odštepného závodu v júli tohto roku, sa kalamita postupne spracováva. V lesných porastoch je aktuálne možné vidieť pri jej spracovaní viacero typov technológií. Aj z toho dôvodu sa LESY SR, š.p. OZ Liptovský Hrádok rozhodol poskytnúť pre stredné odborné školy lesnícke možnosť praktických cvičení z predmetu lesná ťažba.

Lesník
časopis zamestnancov LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
november 2021

Redakčná rada
Ing. Jozef Bystriansky
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:
Mgr. Anna Sliacka, PhD. (as)

Stáli prispievatelia:
Mgr. Lucia Čekovská
Ing. Zdenko Kováč
Ing. Michal Slávik
Ivan Kňaze
Ing. Viliam Stockmann, CSc.
Ing. Martina Velká
Mgr. Marína Debnárová (md)

Grafická úprava:
Ing. Peter Valach

Foto na obálke:
Mgr. Anna Sliacka, PhD.

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
generálne riaditeľstvo
Námestie SNP 8
Banská Bystrica
975 66
anna.sliacka@lesy.sk
+421 918 444 218

„Keď si sa narodil, všetci sa smiali, iba Ty si plakal. Ži tak, aby keď budeš umierať, všetci plakali, iba Ty si sa mohol smiať"... to je len jedna z desiatok múdrych myšlienok, ktorú použili aj členovia našej rodiny pri mojej výchove. Každý deň vstávam a žijem tak, aby som nerobila hanbu im a ani ďalším ľuďom, ktorí do mňa vkladali maximum.

Výchova je to, čo každého formuje od detstva a čo mu je vštepované. Je to akýsi základ budúceho človeka. Netreba však zabúdať na externé vplyvy, ktoré sa niekedy menej výrazne, ale čoraz častejšie podpisujú na výsledný produkt. Šťastím je, keď výchova a ostatné faktory majú rovnakú polaritu. Keď je polarita opačná, nastáva situácia, kto z koho. Osobitným prípadom je stav, keď človek aj napriek pozitívnym vplyvom pri svojom raste zrazu „prepne" do iného módu. Vtedy sa napríklad stáva, že človek, ktorý vyrastal na gazdovstve a potom sa odsťahoval do veľkého mesta, zatúži po vidieku. No nie po takom ako ho poznal, ale po takom, aký mu v jeho konzumnom živote vyhovuje. Vidiek bez kikiríkania kohúta, bučania kráv, vône hnoja, pokosenej trávy, či pilín a zvuku motorovej píly. Naivná túžba po vidieku, kde rastú steaky, ale bez zabíjania zvierat a drevo sa rodí bez lietania triesok. Snaha prerobiť tradičný vidiek na predmestie, ... práve na také, pred akým sa na vidiek uteká.

Vzhliadnuc na v poslednej dobe medializované výroky a prejavy smerujúce k vidieku sa však obávam, že vedomosti o fungovaní vidieka majú asi len tí, čo žijú v mestách. Ak to robia z presvedčenia, v prvom rade by si to mali vyskúšať na vlastnej koži. Horšie je, ak to robia zo zištných dôvodov (eurofondy, projekty, dotácie a pod.) bez ohľadu na iných.

Raz niekto povedal, že peniaze nekazia charakter, peniaze ho len ukážu!

Anna Sliacka

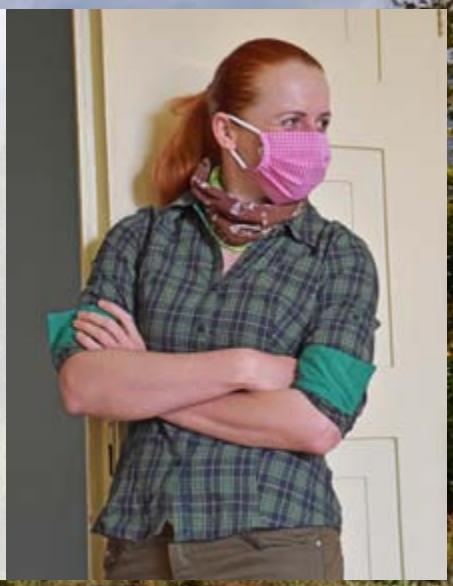

17. Obetovali svoj život pre les

Lesníci si počas svojho života pestujú svoje vlastné pomníky v podobe krásnych zdravých slovenských lesov. Lenže niekedy sa stane, že manažovaný les si od lesníka vyberie tú najväčšiu daň. A preto každoročne vzdávame poctu tým z nás, ktorí položili svoj život pri práci v lese a pre les. Pri tejto príležitosti odhalili 26.10.2021 zamestnanci OZ Považská Bystrica pamätný kameň venovaný spomienke na svojich pri tragédii zosnulých kolegov a už tradične sme si 28.10.2021 pripomenuli lesnícke tragédie na symbolickom cintoríne vo Vydrovskej doline.

18. Muránska planina
Cesta v reforme národných parkov je rovnováha a kompromis v ich prehodnotení

Stále nie je rozhodnuté o osude Muránskej planiny. Pôjde sa cestou národného parku alebo cestou prírodného parku. Budú vypočuté slová odborníkov, laikov, či vidieka?

19. Lesníci vz. ochranári – je možné nájsť spoločnú cestu?

Pozreli sme sa na to, čo bolo témou dvojdňového stretnutia za účasti zástupcov Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, občianskych združení BROZ, zelenej hliadky Pezinok a zamestnancov štátneho podniku LESY SR, ktoré sa uskutočnilo na území Lesov Slovenskej republiky, štátneho podniku Odštepného závodu Prievidza, na Lesnej správe Duchonka v mesiaci október.

20. Obeť milovanej družky

Ďalším zo série lesnícko-zoologických príspevkov Ivana Kňazeho je neplánovane pripravený článok s obsahom venovaným križiakovi pásavému – *Argiope bruennichi*. Vznikol na Lesnej správe Kyslinky na Poľane v revíri Jančiarka už v prvej dekáde septembra, v začiatku jelenej ruje.

22. Čo urobíme v Karolom Wagnerom?

Prof., Ing., Karol Wagner bol kráľovský lesný radca, prednosta Lesníckeho odboru na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, sekčný riaditeľ odboru na Ministerstve orby, hlavný tvorca lesníckej legislatívy v Uhorsku, okrem iného vynikajúceho prvého lesného zákona čl. XXXI/1879.

24. Lesnícke osobnosti

V tomto čísle nášho časopisu Vás prevedieme biografickými zaujímavosťami životov **Prof., Dr., Ing. Doležal Bohumil, DrSc., Dr.h.c.** a **Mgr. Králik Ján.**

25. Včely bzučia už aj na Lesnej správe Malcov

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepný závod Prešov a cezhraničný partner z Poľska spustili projekt *„Vzdelávaním k zachovaniu včelstiev v poľsko-slovenskom pohraničí"* na Lesnej správe Malcov projekt zameraný na prezentovanie významu včiel v lesnom hospodárstve. Zakúpených šesť včelstiev s úľmi a potrebným vybavením včelára bude slúžiť nielen lesníkom, ale najmä verejnosti.

25. Ako chutí les

Oprášili sme rubriku z horárovej knižnice, aby sme Vám prostredníctvom nej priniesli informácie o novej kulinárskej publikácii zameranej na jedla z produktov lesov, ktorá môže byť zaujímavým vianočným darčekom pre Vás aj Vašich blízkych. Nájdete ju v ponuke našej predajne Lesnícke pochúťky.

27. Žliabkar Maťo v novom šate

Rekonštrukcia lesníckych náučných chodníkov a významných lesníckych miest je v plnom prúde aj na Odštepnom závode Slovenská Ľupča. Kolegovia upriamili pozornosť na Špaňodolinský banský vodovod a novému šatu sa nevyhol ani žliabkar Maťo.

28. Odhalená drevená podstata

Ak sa vám sochy uverejňované v predchádzajúcich číslach nášho časopisu zdajú až príliš tradičné a konzervatívne, dnes sme sa pozreli na diela, ktorých tvorcom je maximálne extravagantný 43-ročný kanadský umelec Maskull Lasserre.

Jesenná bonitácia chovu norika muránskeho

V dňoch 20.-21.10.2021 sa na Stredisku chovu koní v Dobšinej uskutočnila jesenná bonitácia šľachtiteľského chovu norika muránskeho. Bonitácia mala trochu slávnostnejší charakter, pretože sme si pripomenuli minuloročné 70. výročie založenia chovu, pretože minulý rok sa táto oslava zo známych dôvodov nemohla uskutočniť.

Celá akcia po odbornej stránke bola pod patronátom členov výberovej komisie pre chov koní, ktorá je menovaná ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Prvý deň sa začal skúškami privátnych chladnokrvných žrebcov v areáli hospodárskeho dvora v Dobšinej. Komisia sa poobede presunula na hospodársky dvor Veľká Lúka. Tu sa prezreli mladé žrebce, valachy a žriebätá po odstave. Cestou naspäť sa komisia zastavila pri stáde mladých kobýl za Stratenou. Komisia kladne hodnotila kondičný stav aj exteriér u všetkých mladých koní.

Pri rekapitulácii prvého dňa bola od členov komisie jednoznačne veľmi kladne hodnotená snaha o zveľadenie obidvoch hospodárskych dvorov formou stavebných a údržbárskych prác.

Treba si uvedomiť, že členovia komisie chodia na hodnotenie koní v rámci celého Slovenska bez rozdielu na formu vlastníctva koní. No v celkom hodnotení chovateľského prostredia v porovnaní s niektorými inými chovateľmi však máme čo doháňať.

Samotná bonitácia na druhý deň začala odovzdávaním pamätných plakiet dlhoročným zamestnancom Strediska chovu koní a externým spolupracovníkom pri príležitosti 70. rokov chovu koní na Muráni, ktorí úzko spolupracovali pri rozvoji chovu norika muránskeho. Ocenenia odovzdával ekonomický riaditeľ LESOV SR, š.p., Ing. Dušan Lašák.

Následne bolo výberovej komisii predvedených šesť norických plemenných žrebcov a jeden huculský žrebec, 53 norických kobýl, dve huculské kobyly a 17 žriebät. Zo strany zástupcov ŠVPS SR bolo prekontrolované plnenie VPO na rok 2021 bez zistených nedostatkov. Všetky predvedené kone boli vo výbornom kondičnom a zdravotnom stave s dobrou korektúrou kopýt. Typová a exteriérová skladba predvedeného stáda je vyrovnaná a na požadovanej úrovni chráneného chovu. Reprodukčné ukazovatele sú na požadovanej úrovni.

Výberová komisia pozitívne hodnotila vekové zloženie základného stáda plemenných kobýl. Ustajňovacie priestory boli veľmi dobre pripravené k jesennej bonitácii. Predvádzanie kobýl bolo na úrovni šľachtiteľského chovu. Celková úroveň chovu norika muránskeho, pripravenosť koní a celý priebeh jesennej bonitácie bol na vysokej úrovni.

Ing. Vladimír Šmelko
Vedúci strediska chovu koní Dobšiná

Badínsky prales si pozrela stovka ľudí

Národná prírodná rezervácia Badínsky prales je podľa zákona o ochrane prírody a krajiny pre verejnosť úplne uzatvorená. Vstup do pralesa je možný len pre odborné exkurzie so sprievodcom zo štátneho podniku LESY SR, Odštepného závodu Slovenská Ľupča, pracovníkmi Štátnej ochrany prírody SR, Lesníckej fakulty TU vo Zvolene, alebo vedecko-výskumných inštitúcií. Vďaka spolupráci obce Badín, LESOV SR a ŠOP SR bol už po šiestykrát zorganizovaný deň otvorených dverí, počas ktorého do pralesa vstúpila takmer stovka ľudí.

Dva vstupy po 40 osôb, to boli maximálne počty stanovené pre záujemcov, ktorí sa na exkurziu pripravenú v sobotu 23.10.2021 mohli prihlásiť na stránke obce Badín. Každý vstup bol rozdelený na skupinky po cca 20 ľudí, ktorí v sprievode lesníka a pracovníka ŠOP SR prechádzali po chodníku naprieč pralesom. K vstupnej tabuli boli nahlásení účastníci prepravení autobusom z lomu nachádzajúceho sa priamo nad obcou Badín. Pred samotným vstupom sa mohli ohriať teplým čajom a zabaviť sa aktivitami lesnej pedagogiky, ktoré zabezpečovali aj kolegovia z Odštepného závodu Slovenská Ľupča.

Badínsky prales alebo Kulisovo je národná prírodná rezervácia v oblasti Slovenské stredohorie v Kremnických vrchoch, v k.ú. obce Badín v Banskobystrickom kraji. Pôvodne bola táto národná prírodná rezervácia vyhlásená v roku 1913, takže patrí medzi najstaršie chránené lokality na Slovensku. Nadmorská výška územia je v rozmedzí 620-1 025 m n. m.. Badínsky prales sa nachádza v chladnej klimatickej oblasti s priemernou ročnou teplotou približne 5,5-6,0°C a priemerným úhrnom ročných zrážok 850-900 mm. Rozloha samotnej rezervácie je 30,03 ha, ochranné pásmo má rozlohu 123,43 ha.

Národná prírodná rezervácia Badínsky prales je v zmysle platného lesného hospodárskeho plánu so stavom k 1.1.1999 situovaná v lesnom hospodárskom celku Badín a lesnom užívateľskom celku Lesy Badín. V ochrannom pásme prevažujú hospodárske lesy – 78,8%, na zvyšných 21,2% sa nachádzajú lesy osobitného určenia, ktoré tvorili pôvodné ochranné pásmo.

Podľa fytocenologického členenia patrí toto územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*) do obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*). Nachádza sa tu až 16 lesných typov. Vegetácia má charakter pôvodného zmiešaného lesa, ale nájdeme tu aj bohato zastúpené druhy podhorského a horského stupňa. V ochrannom pásme na lesných biotopoch bolo zistených 140 druhov cievnatých rastlín, z toho 34 drevín a 106 bylín.

Približne 70% Badínskeho pralesa patrí do lesa typu skupiny kvetnatá, alebo typická bučina (*Fagetum typicum*). Dominujúcou drevinou je buk lesný 58%, jedľa biela 21%, smrek obyčajný10%. Vysoké zastúpenie majú aj javor horský, jaseň štíhly, lipa malolistá, lipa veľkolistá a brest horský. Na kalamitných plochách rastú aj vŕba rakyta, topoľ osikový a jarabina vtáčia. Na východnej strane sú prevažne dvoj a trojetážové porasty, ktorých vek sa odhaduje na viac ako 75 rokov (zdroj: wikipedia.sk).

-as-

Lesníci myslia dopredu – aj pri obnove náučných chodníkov

Vranovskí lesníci využili krásne počasie skorej jesene na údržbu zámutovskej náučnej trasy

Odštepný závod Vranov pravidelne usporadúva pracovné brigády, počas ktorých sa nielen utužuje zamestnanecký kolektív, ale odvedie sa aj kus práce na obnove lesníckych náučných chodníkov a drobnej turistickej infraštruktúry v správe závodu. V minulom roku boli takto opravené premostenia na Medzinárodnom lesníckom náučnom chodníku Udava – Solinka na slovensko-poľskej hranici a pozornosti sa dostalo tiež Lesníckemu náučnému chodníku Zámutovská kolejka, na ktorom sa odstránili náletové dreviny či obnovilo sa turistické značenie.

V dobre rozbehnutých prácach pokračovali vranovskí lesníci aj v tomto roku. Počas slnečného septembra začali s výmenou drevených nosičov jednotlivých informačných tabúľ na Zámutovskej kolejke, ktoré po deviatich rokoch existencie chodníka postupne začínali odhnívať a padať. Celá výmena nosných konštrukcií bola starostlivo naplánovaná už mesiace vopred – lesníci si potrebné drevo prichystali ešte v apríli a nechali ho dôkladne uschnúť, aby po namorení vydržalo dlhšie.

OZ Vranov v sezóne 2021 nezabudol ani na náučnú trasu Udava – Solinka, na ktorej sa v lete taktiež uskutočnila jedna zo zamestnaneckých brigád. V rámci nej lesníci zrekonštruovali ďalšie premostenia zamokrených častí chodníka.

Touto cestou by sme sa chceli poďakovať všetkým zamestnancom OZ Vranov za ich ochotu a pracovné nasadenie počas zamestnaneckých brigád na náučných chodníkoch a veríme, že niečo podobné si budeme môcť zopakovať opäť v budúcom roku.

Mgr. Lucia Čekovská, Michal Dobranský

Zber šípok spoločne s LESMI SR 2021

Necelé dva mesiace mali možnosť zbierať žiaci základných a materských škôl so svojimi spolužiakmi i rodinnými príslušníkmi plody ruže šípkovej, označované tiež šípky. Do tohtoročného projektu Zber šípok spoločne s LESMI SR sa v období od 1.9.2021 do 25.10.2021 zapojilo 1.826 detí, ktoré spoločne priniesli neuveriteľných 7.240 kg šípok. Tento zber už tradične zorganizoval štátny podnik LESY SR prostredníctvom svojich odštepných závodov.

„Logistika tak veľkého projektu je pomerne náročná, a tak sme tento rok obmedzili spoluprácu na vybrané školy v rámci zapojených odštepných závodov, s ktorými máme overenú spoluprácu. Všetko je to o ľuďoch, a preto veľká vďaka patrí koordinátorom projektu a tiež kolegom, ktorí sa počas dvoch mesiacov venovali logistike tejto, na vitamíny bohatej suroviny. Tú je schopný spracovať OZ Semenoles v rámci svojich prevádzkových priestorov sušiarne. Šípkovú sušinu následne ponúkame verejnosti a tiež ju využívame na výrobu viacerých produktov, ktoré predávané pod značkou Lesnícke pochúťky,“ prezentuje spoluprácu generálny riaditeľ Tibor Kőszeghy.

Okrem odštepných závodov zo stredného Slovenska konkrétne: OZ Liptovský Hrádok, OZ Semenoles Liptovský Hrádok, OZ Beňuš, OZ Čierny Balog a OZ Slovenská Ľupča, ktoré sa do projektu zapájajú nepretržite od jeho vzniku, sa tento rok zapojil opäť aj OZ Žilina a OZ Kriváň.

Tak ako bolo uvedené v pravidlách pripravených pre rok 2021, ktoré boli doručené na vybrané školy našimi koordinátormi, každé dieťa zapojené do projektu dostalo reklamné drobnosti a čajík zo šípkovej dužiny. Tie deti, ktoré priniesli nad 10 kg, boli ocenené zaujímavými hrami. Pre tri najlepšie triedy je už teraz pripravený dvojdňový výlet v kaldere Poľany, v lesníckej osade Kyslinky plný zaujímavého programu a aktivít. Na spomenutý triedny výlet sa už teraz môžu tešiť žiaci 3.C ZŠ Janka Kráľa, ktorí nazbierali 317,50 kg pod koordináciou OZ Liptovský Hrádok, tiež žiaci 4. triedy zo ZŠ Beňuš, ktorí priniesli pod vedením OZ Beňuš 288,50 kg šípok a tiež deti z 3. triedy ZŠ s MŠ Strelníky, od ktorých kolegovia z OZ Slovenská Ľupča prevzali 259,77 kg.

Súťaživosť prekonáva hranice a tento rok najlepší jednotlivci z prvého stupňa základných škôl priniesli „pre smrteľníka“ nepredstaviteľné množstvá šípok. Konkrétne víťazka Alexandra B. priniesla 301,60 kg, Martin M. neskutočných 226,09 kg a Zoja G. 150,00 kg. Na prvých troch miestach medzi jednotlivcami z druhých stupňov sa umiestnili Daniel P., ktorý nazbieral 153,10 kg, nasledoval Dominik D. s prinesenými 66,00 kg šípok a Matej S. s 57,70 kg týchto plodov. Na víťazov čakajú zaujímavé vecné ceny, ktoré im odovzdajú osobne naši kolegovia.

Víťazom a triedam blahoželáme k úžasnému výkonu a zároveň sa touto cestou chceme poďakovať všetkým kolegom, vďaka ktorým tento ročník prebehol bezproblémovo. Vy všetci si zaslúžite obrovský potlesk a veľké ďakujeme.

Anna Sliacka, koordinátor projektu

Umelá obnova lesa v r. 2021

LESY Slovenskej republiky, š. p., plánovali v roku 2021 vysadiť 12,96 mil. ks sadeníc na ploche 3.138,88 ha, z toho 6,45 mil. ks buka, 2,05 mil. ks smreka, 1,46 mil. ks duba, 1,04 mil. ks jedle, 0,86 mil. ks borovice a 0,50 mil. ks smrekovca. Zvyšok tvorili dreviny v menšom množstve (topoľ, vŕby, javory, bresty, jelše...).

V jarnom období bolo na ploche 2.276,98 ha vysadených 9,35 mil. ks sadeníc. Umelú obnovu tvorili najmä dreviny BK s podielom 47,17%, SM 17,46% a JD 9,27%.

Jesenné zalesňovanie značne skomplikovala pandémia COVID 19. Preto sa napriek využitiu všetkých dostupných dodávateľských kapacít výsadba predĺži do novembra. V jesenných mesiacoch bola plánovaná umelá obnova 3,60 mil. ks sadeníc na ploche 861,9 ha. Najväčšie zalesňovacie úlohy má OZ Žilina - 236,9 ha, OZ Čadca 142,08 ha a OZ Liptovský Hrádok 82,13 ha.

V rámci Slovenska sa v tomto roku na zalesnení najviac podieľa OZ Liptovský Hrádok, ktorý mal naplánované vysadiť 1,34 mil. ks sadeníc na ploche 442,36 ha, OZ Žilina 1,64 mil. ks sadeníc na ploche 438,98 ha a OZ Čadca 1,72 mil. ks sadeníc na ploche 348,01 ha. Na uvedených odštepných závodoch sa obnovujú najmä plochy po náhodných ťažbách spôsobených podkôrnym hmyzom. Na kalamitných holinách po ťažbe prevažne ihličnatých porastov je práve buk hlavnou drevinou pre zabezpečenie statickej odolnosti a ekologickej stability zakladaných lesných porastov. Podobnú úlohu spĺňa aj jedľa, no jej podiel je však niekoľkonásobne nižší z dôvodu enormného poškodzovania zverou. V dôsledku neskorého vyzdvihnutia sadeníc sa na juhu Slovenska počíta s vysadením sadeníc začiatkom mesiaca december.

Okrem uvedených zalesňovacích povinností umelou obnovou je plánovaná prirodzená obnova na ploche 1.350,22 ha, ktorá je z dôvodu širšieho uplatňovania princípov prírode blízkeho hospodárenia v lesoch, prekročená o 35%. Zvýšený podiel prirodzeného zmladenia pri PBHL sa zreteľne prejavuje pri plánovaní umelej obnovy v roku 2022, ktorá je plánovaná na ploche 2 .33,72 ha.

Ing. Emília Budinská, pestovateľ GR

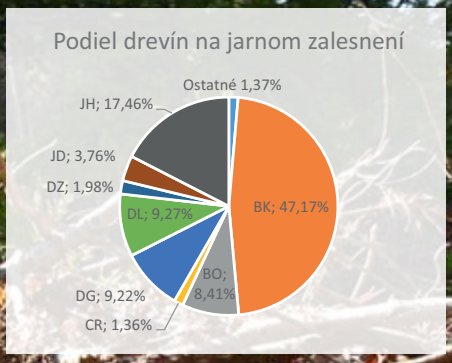

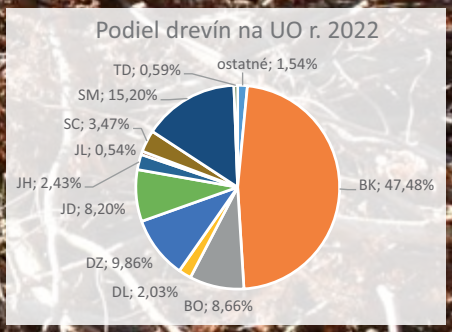

Sadenice v rukách dobrovoľníkov

V auguste nás oslovila pracovníčka jednej nelesníckej spoločnosti s prosbou, či by zamestnanci ich spoločnosti mohli prísť vysádzať sadenice lesných drevín v lesných porastoch. Začali sme konať a hľadať najideálnejšiu lokalitu na výsadbu, aby bola čo najprístupnejšia za každého počasia, aby sme mohli vyhovieť záujemcom, ktorí sa rozhodli nielen slovami prispieť k zlepšeniu životného prostredia. Mgr. Petra Mrváňová Garaiová z firmy ANDRITZ KUFFERATH, s.r.o z Levíc komunikovala hlavne s referentom pre pestovanie lesa na odštepnom závode, Ing. Marošom Švecom. Po emailových, telefonických a osobných stretnutiach sa dohodol októbrový termín výsadby na Lesnej správe v Antole.

Z Levíc sa rozhodlo prísť v októbrovú sobotu cca 70 ľudí a 11 detí vysádzať obaľované sadenice duba a buka. Logistika dopravy a katering zostal po vzájomnej dohode na danej spoločnosti. LESY SR, š.p., zabezpečili sadenice, náradie na výsadbu, ochranné pomôcky a program lesnej pedagogiky pre deti zamestnancov, aby sa ich rodičia mohli venovať výsadbe lesných drevín. Deň „D" nás privítalo chladné ráno, ale to neubralo ľuďom na nálade a pozitívnom naladení, aj keď nevedeli, kam ich to lesníci dovedú. Po lesnej ceste v rámci jej možností ich vyviezla stará dobrá Karosa a do lesného porastu si to vyšliapali pešo cca 1,5 km v dobrej nálade.

Po krátkom privítaní zúčastnených, vzájomnom predstavení firiem, oboznámení sa o pracovnej činnosti a poučení o bezpečnosti práce sa do výsadby pustili deti, aby si vysadili svoj stromček. Práca ich tak zaujala, že bol problém ich získať na aktivity lesnej pedagogiky. Kolega Ing. Peter Gróf a Ing. Matúš Vazan to však zvládli po všetkých stránkach. Na záver boli deti odmenené malým balíčkom, ktorého obsah bol spolu dielom oboch spoločností.

Kým sa deti zabávali, tak rodičia s kolegami a lesníkmi sadili sadenice. Slniečko nás krásne podporovalo v pracovnej aktivite a z chladného rána sa vykľul deň vhodný aj na opaľovanie. Netrvalo dlho a sadenice boli vysadené. Z našej obavy, či sa podarí vôbec vysadiť 500 ks sadeníc sa ukázalo, že sme našich aktivistov podcenili a tí sa ešte pýtali, či nemáme ďalšie sadenice na výsadbu.

Po dobre vykonanej práci sa patrí doplniť energiu, tak sme na vyhradenom mieste spravili malú opekačku, ktorú nám pomohli pripraviť deti v rámci hry. V lesnom poraste sme všetko pobalili, upratali a vrátili sa k autobusu, kde sme sa z našimi priateľmi rozlúčili a „pracovný deň" ukončili s tým, že podľa reakcií, podnetov a spätnej väzby si môžeme takúto akciu na jar zopakovať.

Ing. Jozef Habara, riaditeľ OZ Levice

MILIÓN STROMOV
PRE SLOVENSKO

Milión stromov pre Slovensko a náš nultý ročník

Ročne sa na Slovensku vysadí približne 40 miliónov sadeníc lesných drevín, z ktorých štátny podnik LESY SR vysádza 16 miliónov. Projekt s názvom Milión stromov pre Slovensko, ktorého cieľom je v spolupráci s PEFC Slovensko a OZ Moje Slovensko koordinovane umožniť verejnosti na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR vysadiť milión sadeníc lesných drevín, ukončil svoj úspešný nultý ročník. Podarilo sa ho odštartovať 24.4.2021 na OZ Trenčín a realizovať naprieč pandémiou zmietaným Slovenskom.

Počas jarnej a jesennej sezóny sa aj napriek povinnému testovaniu do projektu zapojili stovky ľudí, ktorí spoločnými silami pod odborným dozorom koordinátorov projektu a tiež samotných lesníkov, lesných robotníkov a lesných žienok, vysadili 51.415 sadeníc. Kým na jar sa podarilo vysadiť 29.365 ks, jeseň pod hrozbou pandémie sme výsadbu ukončili 19. brigádou s počtom 22.050 ks vysadených sadeníc.

Dobrovoľníci sa mali možnosť naučiť okrem správnej techniky a postupu, ktoré si výsadba v lesnom prostredí vyžaduje, rozpoznávať vysádzané listnaté a ihličnaté dreviny, medzi ktorými nechýbali duby, buk lesný, javory, lipy, smrek, jedľa, smrekovec a borovica. Dôležité bolo rozpoznávať tiež prirodzené zmladenie, ktoré v podobe prítomných semenáčikov, často komplikovalo výber vhodného miesta na vysadenie ďalšieho stromu. Pretože to si vyžadovalo dodržať istú vzájomnú vzdialenosť drevín, v lesníckej terminológii označovanú ako spon.

Viaceré spoločnosti, ktoré sa aj vzhľadom na pandemickú situáciu nemohli fyzicky zapojiť do tohto projektu, alebo sa na výsadbách zúčastnilo len pár ich zamestnancov. Preto sa v duchu svojho pro-ekologického fungovania do tohto projektu zapojili prostredníctvom reklamnej spolupráce, alebo spôsobom poskytnutia daru vo forme kúpy sadeníc vrátane ich vysadenia na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR. Toto cestou by sme sa chceli poďakovať spoločnostiam Viessmann s.r.o., U. S. Steel Košice, s.r.o., Nestle Slovensko s.r.o., Slovenská sporiteľňa, Veľvyslanectvo Spolkovej republiky Nemecko Bratislava a ďalším.

„Chceme sa touto cestou poďakovať všetkým partnerom, celému tvorivému tímu, firmám, účastníkom, dobrovoľníkom a v neposlednom rade všetkým, ktorí za naším projektom stoja. Prvotná myšlienka k projektu Milión stromov pre Slovensko vznikla v občianskom združení Moje Slovensko v hlavách mladých a ambicióznych ľudí. Keď chcete uskutočniť veľké veci a máte veľké ciele, potrebujete na to veľa ľudí a veľa energie. Všetko sa to podarilo práve vďaka spolupráci širšieho tímu, vďaka štátnemu podniku LESY Slovenskej republiky a združeniu PEFC Slovensko. Vďaka odborníkom sme sa dostali tam, kde sme teraz, na konci prvého alebo teda nultého

PEFC™ PEFC/23-44-05

MOJE SLOVENSKO

ročníka projektu Milión stromov pre Slovensko. Aj vďaka nepriaznivej situácii sme to všetci spolu dokázali. V jednote je sila a ja si dovolím povedať za celé občianske združenie Moje Slovensko veľké ĎAKUJEME za Váš čas a prácu, ktorú ste investovali do krásnej činnosti, akou je práve výsadba nových stromčekov. Prispeli sme tak spolu k lepšej budúcnosti, k obnove lesného porastu a verím, že si so sebou každý člen tohto projektu odniesol nezabudnuteľný zážitok a dobrý pocit. Som presvedčená, že spolu tento projekt budeme naďalej zveľaďovať a rozvíjať myšlienku a posolstvo projektu Milión stromov pre Slovensko", prezradila Ema Kristofová, predsedníčka o.z. Moje Slovensko.

„PEFC Slovensko sa spolupodieľa na projekte Milión stromov pre Slovensko spolu s ostatnými partnermi. PEFC Slovensko a certifikačná schéma PEFC predstavujú určitú garanciu pre trvalé zachovanie lesov spolu s plnením ekosystémových služieb pri ich súčasnom racionálnom využívaní. Tento projekt vnímame ako veľmi úspešný. Umožňuje širokej verejnosti na jednej strane zapojiť sa do výsadieb nových lesov a na druhej strane dáva priestor na pochopenie zákonitostí využívania lesov. Majú možnosť pochopiť, že v lesníkmi manažovaných lesoch je každý odumretý alebo pre spoločnosť využitý strom nahradený niekoľkými desiatkami nových stromčekov, že výsadba má svoje pravidlá a podriaďuje sa predovšetkým prírode, či už vysádzanými drevinami a ich rozmiestnením tak i termínu vysádzania. Zalesňovanie je len akousi pomocou prírode na miestach, kde prírodné procesy nefungujú, alebo by trvali neúmerne dlho, alebo ako súčasť zachovania určitých drevín, ktorým terajšie podmienky akosi neprajú ako napríklad jedľa či brest. Úspešnosť nultého ročníka je potrebné posudzovať z viacerých aspektov. Jedným z významných je pandemická situácia, ktorá bohužiaľ kopírovala termíny možných výsadieb a tým aj výrazne ovplyvnila množstvo vysadených stromčekov. Aj napriek tomu, bol záujem verejnosti veľký a nie všetkým bolo umožnené zapojiť sa do tohto projektu. Veríme však, že záujem verejnosti bude minimálne na takej úrovni ako v prvom roku projektu a magický „milión" bude čoskoro pokorený. Zároveň dúfame, že v budúcnosti neostaneme len pri cieľovom miliónе a projekt bude pokračovať ďalej. Na záver sa chceme poďakovať v prvom rade každému, komu úprimne záleží na našej prírode a je ochotný pre to aj niečo urobiť a samozrejme aj našim partnerom tohto projektu. Veď les bez človeka a ľudskej spoločnosti dokáže existovať, ale človek bez lesa a pôžitkov pochádzajúcich z lesa zatiaľ nie," doplnil František Štulajter, predseda PEFC Slovensko.

„Samotná realizácia projektu priniesla mnohé úskalia, ale tiež veľmi zaujímavé a pozitívne okamihy. Nič sa nerodí ľahko a tak nás koordinátorov nultý ročník poriadne vycvičil. Ale ako sa hovorí, ťažko na cvičisku, ľahko na bojisku. Záujem ľudí o výsadbu stromov a pomoc slovenským lesom potvrdil nielen to, že ľuďom na slovenských lesoch záleží, ale že sa chcú aj podieľať na ich aktívnom manažovaní a zveľaďovaní. Táto aktivita sa ukázala ako veľmi zaujímavý spôsob, kedy každý dobrovoľník na vlastnej koži okúsi, aká nádherná, ale fyzicky náročná je práca v lesoch a pre les. Dúfame, že ten plánovaný milión stromčekov vysadený verejnosťou bude mať aj svoje pokračovania. A ak by sme teraz na konci nultého ročníka mali slovo „ťažká práca" vyjadriť matematicky, môžeme povedať, že kým maximálne motivovaný dobrovoľník v priemere vysadí v ideálnom prostredí 40 sadeničiek, lesná žienka, pre ktorú je les a práca v ňom životom v rovnakých podmienkach vysadí denne 250 sadeníc. Ale každá sadenička sa počíta a preto prajem, a to nielen tomuto projektu, ale predovšetkým slovenským lesom, veľa nadšených ľudí ochotných priložiť ruku k dielu a ochotných sa zapotiť a zašpiniť pre dobrú vec," prezradila zo zákulisia projektu Anna Sliacka, koordinátorka za štátny podnik LESY SR.

-as-

Každá cesta niekam vedie .....
Ovocné lesné cesty na OZ Žarnovica v roku 2021

Nielen na jar, keď sa príroda oblieka do krásneho nového šatu a všetko sa po zime opäť prebúdza, ale aj na jeseň, keď stromy zhadzujú svoj nádherný farebný plášť, je vhodný čas na výsadbu stromčekov, a to sa týka tak lesných drevín, ako aj ovocných stromčekov a kríkov. Aj u nás, na Odštepnom závode Žarnovica, sa začala výsadba ovocných stromov v lese, a to v rámci úspešného projektu LSR, š. p. „Ovocné lesné cesty", ktorý bol už len svojou krásnou myšlienkou „odsúdený" na úspech.

U zamestnancov lesných správ sme sa stretli s nadšením a ochotou prispieť svojou prácou k spestreniu lesného prostredia ovocnými stromami, ktoré okrem krásnych kvetov, ktoré sú potravou pre usilovné včielky, poskytujú aj množstvo plodov, ktoré ponúkajú občerstvenie náhodným okoloidúcim návštevníkom. Tiež prispievajú k obohateniu „jedálnička" lesnej zveri, operencov či hmyzu. Iniciatívy sa chytili kolegovia z troch lesných správ za výdatnej pomoci Ing. Lukáša Potockého, referenta pre pestovanie na OZ Žarnovica. Krásne slnečné jesenné počasie na konci októbra len znásobilo sily všetkých zamestnancov, ktorí sa aktívne podieľali na výsadbe ovocných stromov. Darmo sa nevraví **„Za všetkým hľadaj človeka!"** Toto platí nielen v negatívnom poňatí, ale aj v tom pozitívnom. Teda aj za každým vysadeným stromom či kríkom treba hľadať dobrého, pracovitého človeka. OZ Žarnovica sa aj vďaka takýmto ľuďom podarilo na troch ovocných cestách spolu vysadiť až 80 ovocných stromov, konkrétne 28 jabloní, 20 hrušiek, 20 sliviek, desať mišpúľ a dva orechy.

Motivovaní svojím poslaním sadiť a pestovať stromy a lesy, ktoré zabezpečia to, čo človek sám nedokáže, sa do výsadieb ovocných lesných ciest zapojili kolektívy troch lesných správ. Lesná správa Žarnovica vysádzala ovocné stromy v lokalite Zverník Rychňava, kde výsadbu naplánoval a zrealizoval Ing. Július Krištof, vedúci LS s kolektívom LS. Lesná správa Brod vysádzala ovocné stromy v lokalitách Pavlová a Leštinky a túto aktivitu si na svojej LS presadil Ing. Peter Repiský, vedúci LS s kolektívom LS. A ako sa hovorí, do tretice všetko dobré, a tak sa do projektu Ovocné lesné cesty zapojila Lesná správa Šášov s výsadbou už svojej druhej ovocnej lesnej cesty v lokalite Radošovo nielen pod drobnohľadom, ale hlavne za aktívnej účasti Ing. Jozefa Mráza, vedúceho LS a kolektívu LS.

Aj keď my tu už dávno nebudeme, stromy, ktoré prežijú, budú svedectvom toho, že tu žil niekto, kto myslel aj na budúce generácie.

Ing. Katarína Dávidová,
koordinátor projektu za OZ Žarnovica

Výsadba ovocnej cesty zo vzácnych lesných drevín na lesnej správe Sološnica OZ Šaštín

V lete tohto roku som oslovil lesných pedagógov so žiadosťou, či by sa nenašla vhodná lokalita na realizáciu projektu ovocnej cesty na našom OZ. Keď mi náš kolega lesný pedagóg z lesnej správy Sološnica pán Michal Hučko navrhol, že má vhodnú lokalitu pod Plaveckým hradom, kde by sa mohla v rámci náučného chodníka vysadiť ovocná cesta, zašli sme spolu na miesto posúdiť vhodnosť lokality na jej realizáciu.

Hneď ako som uvidel priestrannú Kopanickú lúku v údolí pri Plaveckom hrade vedel som, že výber bol zásahom do čierneho. Stredom lúky sa tiahne asi 300 m dlhá cesta s dostatkom svetla pre všetky druhy lesných ovocných drevín. Dôležitým argumentom pre výber lokality bol aj fakt, že cesta je jednou z prístupových ciest k Plaveckému hradu hojne využívanou turistami. Okolie Plaveckého hradu, niekdajšieho sídla Pálffyovcov, tvorí zmiešaný druhovo bohatý les s výskytom jarabiny brekyňovej, jarabiny mukyne a na skalnatých úbočiach riedkolesie s bohatou krovitou výplňou. Plavecký hrad sa vypína na vápencovom brale a rovnako aj stanovište na Kopanickej lúke sa nachádza na vápencovom podloží, ktoré je vhodné pre rast ovocných drevín. Keď som sa zamýšľal nad výberom druhov drevín vhodných na výsadbu rozhodol som sa pre plané lesné ovocné dreviny. Ich výhodou oproti šľachteným sortám je, že sú prirodzenou potravou vtáctva a zveri, čo zabezpečí ich úspešné vnášanie do budúcich lesných porastov. Takto dôjde prirodzeným spôsobom k zvýšeniu biodiverzity na všetkých stupňoch potravinového reťazca, a tým aj k zvýšeniu prirodzenej odolnosti porastov. Zvýšením podielu planých ovocných drevín v porastoch možno v časoch globálneho otepľovania výrazne znížiť podnikateľské riziko, pretože svojou odolnosťou dokážu aj v podmienkach meniacej sa klímy zabezpečiť trvalú produkciu a vysoko cenené drevo. Výskyt brekyne v okolitých porastoch Kopanickej lúky a charakter stanovišťa hovoril jasne v prospech brekyne a oskoruše, k tomu hruška planá, čerešňa vtáčia, jabloň planá a dva jedlé gaštany na spestrenie. Takže už iba zohnať sadbový materiál, pletivo, koly, substrát, náradie, materiál na guláš a motivovať ľudí pre danú vec. Dreviny sme z väčšej časti zaobstarali v OZ Semenoles Liptovský Hrádok. Približne desať ľudí z lesnej správy Sološnica a lesného závodu sa dalo dohromady, aby mohla ovocná cesta uzrieť svetlo sveta. A vzhľadom k tomu, že nám záleží na dobrých vzťahoch so samosprávou obcí a štátnou ochranou prírody pozval som na akciu riaditeľa správy CHKO Malé Karpaty Mgr. Petra Puchalu, PhD.

Zľava starosta obce Plavecké Podhradie Ing. Július Papán, riaditeľ správy CHKO Malé Karpaty Ing. Peter Puchala, Phd. a riaditeľ OZ Šaštín Ing. Martin Mokráň pri výsadbe jarabiny brekyňovej

a starostu obce Plavecké Podhradie Ing. Júliusa Papána, ktorí pozvanie prijali. Celkovo sme vysadili 28 stromov oskoruše, brekyne, hrušky planej, jablone planej, čerešne vtáčej a gaštana jedlého. Aby sa robota dobre darila posilnili sme sa dobrým gulášom, ktorý pripravili kolegovia zo správy Sološnica.

V ďalšom kroku plánujeme na ovocnej ceste vybudovať náučný chodník s informačnými tabuľami a posedenie s altánkom. Verím, že sa návštevníci Plaveckého hradu prechádzajúc Kopanickou lúkou budú tešiť pohľadom na túto druhovo pestrú ovocnú cestu a budú si tu môcť oddýchnuť pri výstupe na hrad. Lesu zdar!

Ing. Martin Mokráň, riaditeľ OZ Šaštín

Účastníci projektu Lesov SR „Ovocná cesta" spoločne

Lesná správa Staré Hory

Lesná správa Staré Hory je druhou najväčšou správou odštepného závodu Slovenská Ľupča. Svoj názov dostala podľa obce Staré Hory, kde lesná správa sídli. Na to, ako sa hospodári našim kolegom na tejto lesnej správe sme sa bližšie pozreli v mesiaci november.

Charakteristika lesnej správy

Lesná správa Staré Hory je jednou zo štyroch lesných správ odštepného závodu Slovenská Ľupča. Obhospodaruje lesy na výmere 9.963 ha. Územie LS spadá orograficky do pohorí Veľká Fatra, Nízke Tatry, Kremnické vrchy, Bystrická vrchovina a orografického celku Zvolenská kotlina. Nadmorská výška je od cca 340 až po 1.574 m n. m. na vrchu Krížna. Katastrálna výmera lesnej správy je 28.408 ha, lesnatosť obhospodarovaného územia dosahuje cca 35%. Z HSLT sú najviac zastúpené: 411 – Živné bučiny, 511 – Živné jedľové bučiny, 592 – Svieže vápencové jedľové bučiny (Ochranného rázu), 502 – Svieže vápencové jedľové bučiny a 596 – Kamenité jedľové bučiny (Ochranného rázu).

Lesná správa hospodári na dvoch lesných celkoch a to: LC Staré Hory (2019-2028) a LC Banská Bystrica (2019-2028). Lesná správa v súčasných hraniciach vznikla v roku 2005, kedy bola k LS Staré Hory pričlenená LS Tajov.

Obhospodarovaná výmera lesných pozemkov je na úrovni 9.963 ha, z toho je 1.076 ha neštátnych neodovzdaných lesov. Výmera porastovej plochy je 9.426 ha. Z toho je 6.335 ha hospodárskych lesov, 2.221 ha ochranných lesov a 870 ha lesov osobitného určenia.

Hospodárenie v lesoch

Hospodárenie je výrazne ovplyvnené náročnosťou terénov. Z hľadiska reálneho pracovného výkonu výrazne obmedzuje a limituje výkonnosť viažucu sa priamo k porastom, či už na strane vedúcich LO, tak i na strane dodávateľov prác. Strmosť a dĺžka svahov výrazne obmedzujú uplatňovanie najjemnejších spôsobov hospodárenia.

Na lesnej správe sa nachádzajú zdroje reprodukčného materiálu lesných drevín uznané porasty fenotypovej klasifikácie kategórie A o výmere 21,10 ha u drevín SM a BK. Uznaných porastov fenotypovej klasifikácie B sa tu nachádza 558,94 ha drevín ako sú SM, JD, SC, BO, BK, DZ, JH, JS. Na území LS Staré Hory sa nachádzajú štyri génové základne a to GZ Javorová, GZ Starý Háj, GZ Haliar, GZ Kohútová spolu o výmere 885,22 ha.

Výrobné podmienky sú pomerne veľkou koncentrovanosťou lesov a extrémnymi sklonovými pomermi. Územie je hornaté so strmými a dlhými svahmi. Lesné porasty sú sprístupnené kvalitatívne priemernými odvoznými cestami. Celková vybavenosť odvoznými cestami je priaznivá. Na LS je k dispozícii 45,3 km trvalých odvozných ciest a 152,0 km sezónnych odvozných ciest. Terénne podmienky po-

Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov)

Výkon	t.j.
Obnova porastov	
- z toho prirodzená	29,65 ha
- z toho umelá (voľnokorenné)	36,53 ha
- z toho umelá (obaľovaná)	3,50 ha
- opakované zalesnenie	1,23 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	109,90 ha
- oplôtky	0 ha / 0 km
Ochrana proti burine	124,33 ha
Prečistky	93,29 ha
Výchova do 50 rokov	153,31 ha/2.892 m^3
Výchova nad 50 rokov	99,21 ha/3.114 m^3
Obnovná ťažba	16.944 m^3
Náhodná ťažba	8.511 m^3
Mimoriadna ťažba	2 m^3
Ťažba spolu	32.146 m^3
- z toho samovýroba	220 m^3
Výroba štiepky – prepočítané na m^3	660 m^3

rastov predurčujú nevyhnutnosť použitia lanovkových technológií, ktoré majú viac ako 75%-tný podiel. Približovanie animálnou silou dosahuje až 20%, traktorové technológie dosahujú päť percent. Väčšina dreva sa odváža na expedičný sklad Polkanová. Podiel priamych dodávok dosahuje jedno percento.

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody patrí územie LS k pomerne významným. Územie LS zasahuje do Národného parku Veľká Fatra (2.190 ha) a do ochranného pásma Národného parku Nízke Tatry (4160 ha). Uvedená časť LS sa zároveň nachádza v rovnomenných chránených vtáčích územiach. Taktiež sa na území LS nachádza NPR Badínsky prales (30 ha), PR Baranovo (16 ha), PR Urpínska lesostep (5 ha) a prírodné pamiatky Tajovská kopa a Majerova skala (10 ha). Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú soldanelka karpatská, horec Clusiov, žltohlav najvyšší, poniklec slovenský, poniklec prostredný, vstavačovec Fuchsov, medvedica lekárska, ďateľ bielochrbtý, ďateľ čierny, kuvik kapcavý, kuvičok vrabčí, sova dlhochvostá, tetrov hoľniak, tetrov hlucháň, orol skalný, orol krikľavý, výr skalný, sokol sťahovavý, viacero druhov netopierov, mačka divá, rys ostrovid, medveď hnedý.

Poľovníctvo a rybárstvo

V rámci LS sa nachádza jeden režijný poľovný revír Polianka s celkovou výmerou 5.578 ha. Lov zveri je v PR zmluvne odpredaný, pričom súčasťou odpredaného odstrelu je aj starostlivosť o zver. Ročne sa v revíri loví v priemere 80 ks jelenej zveri, 10 ks srnčej zveri a 15 ks diviačej zveri.

Rybárske revíry

Na území LS sa nachádzajú tri rybárske revíry: VN Motyčky o výmere 2,0 ha, VN Jelenec o výmere 1,6 ha a Starohorský potok. Uvedené rybárske revíry sú lovné a využívané širokou verejnosťou na športový rybolov. V revíroch sa nachádza pstruh potočný a pstruh dúhový, ktoré

sa každoročne aj zarybňujú, v poslednej dobe predovšetkým pstruhom dúhovým dodávaným z OZ Smolenice. Pstruh potočný sa vyskytuje prirodzene. Predaj povoleniek prebieha na lesnej správe.

Návštevnosť lesov a verejnosť

Lesy v obhospodarovaní LS patria k výrazne turisticky atakovaným. Nachádza sa tu 21 turistických chodníkov s celkovou dĺžkou cez 170 km. Najvýznamnejším je turistický chodník z Harmanca cez Kráľovu studňu a Krížnu do Jelenca, s výhľadmi na hrebeň Veľkej Fatry, Nízkych Tatier, Kremnických vrchov a Zvolenskej kotliny. Zároveň sa na území LS nachádza šesť náučných chodníkov. Z hľadiska návštevnosti je územie LS vybavené štrnástimi altánkami, piatimi odkrytými sedeniami, desiatimi upravenými ohniskami, 33 informačnými tabuľami. Taktiež sa tu nachádza 15 prírodných vyhliadok. Na území LS sa nachádza viacero ubytovacích zariadení. Najznámejším je chata LESY Donovaly, kde sa doteraz pravidelne organizovala súťaž Naj horár. Ďalšou je Hájenka Jelenská a taktiež poľovnícke chaty nižšieho štandardu Betka a Bukovec. Lesná správa sa spolupodieľa na zabezpečovaní viacerých akcií ako sú Deň otvorených dverí v Badínskom pralese alebo súťaže Naj horár. Lesná správa sa zapojila do projektu Milión stromov pre Slovensko, kde si verejnosť vyskúšala aké je zalesňovanie v strmých starohorských svahoch.

Personálne obsadenie

Lesná správa má pomerne stabilné personálne obsadenie. V súčasnosti má najstarší zamestnanec 60 rokov a priemerný vek je 42 rokov. Štruktúra LS je tvorená z ôsmich vedúcich LO, troch technikov a vedúceho LS.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ing. Michal Riša – vedúci LS, Ing. Pavel Pršanec, Ing. Branislav Rýs a Ján Andráš - technici LS, Ing. Ladislav Vajcík - vedúci LO Špania Dolina, Igor Hromada - vedúci LO Richtárová, Ing. Andrej Záborský -vedúci LO Jelenská, Ing. Štefan Bandík - vedúci LO Donovaly, Ing. Martin Kováčik - vedúci LO Turecká, Ing. Peter Smitka- vedúci LO Tajov, Ing. Peter Jackulík - vedúci LO Malachov a Bc. Ján Dian - vedúci LO Javorová.

Ing. Zdenko Kováč, Ing. Michal Riša

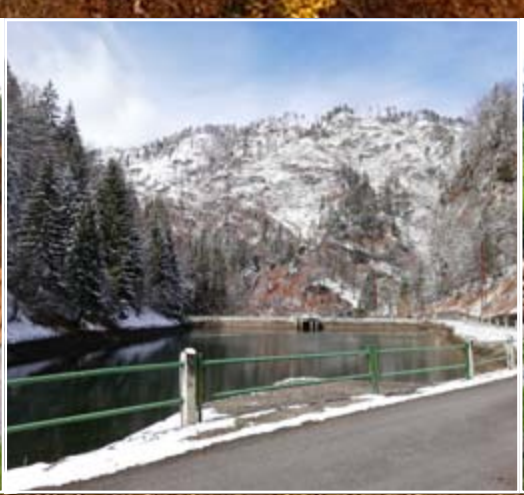

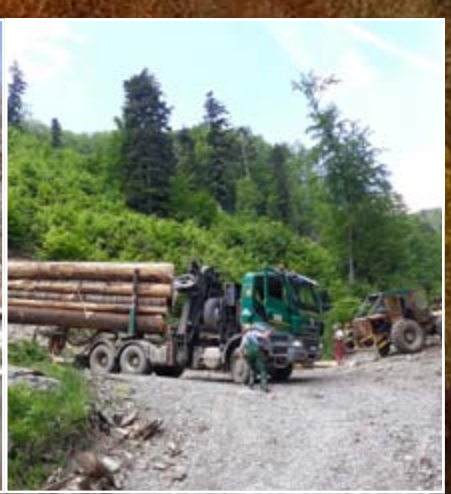

Lesnícka teória v praxi

Po vetrovej kalamite, ktorá zasiahla územie odštepného závodu v júli tohto roku sa kalamita postupne spracováva. V lesných porastoch je aktuálne možné vidieť pri jej spracovaní viacero typov technológií. Aj z toho dôvodu sa LESY SR, š.p. OZ Liptovský Hrádok rozhodol poskytnúť pre stredné odborné školy lesnícke možnosť praktických cvičení z predmetu lesná ťažba.

V tomto prípade sa jednalo o ukážky sústreďovania drevnej hmoty pomocou lanových dopravných systémov na lesných správach Malužiná a Čierny Váh. Študenti lesníckej prevádzky zo strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici a strednej odbornej školy lesníckej a drevárskej v Liptovskom Hrádku mali možnosť vidieť prácu priamo v teréne na kalamitných plochách. Odborný výklad im na ukážkach demonštrovali lesní správcovia spolu s učiteľmi odborných predmetov. Pracovné postupy im objasnili tiež obsluhujúci pracovníci lanoviek.

Sústreďovanie dreva lanovými zariadeniami patrí medzi najšetrnejšie technologické postupy ťažbového procesu v lesnom hospodárstve, spĺňajúce požiadavky efektívneho a ekologicky vhodného hospodárenia pre dosiahnutie cieľov, tj. produkčnej a ekologickej stability porastov.

Počas exkurzie účastníci videli pri práci tri typy lanových dopravných systémov – Mounty, TST 400 a Wyseen.

V závere dňa študenti navštívili aj PVE Čierny Váh – Neznáma odkiaľ bol vďaka peknému jesennému počasiu krásny výhľad na Tatry a celú Liptovskú kotlinu.

Veríme, že podobných exkurzií pre študentov budeme môcť v budúcnosti zorganizovať viac. Veď ako sa hovorí: „Radšej raz vidieť ako stokrát počuť."

Lesu zdar!

Ing. Veronika Vallová,
OZ Liptovský Hrádok

Obetovali svoj život pre les

V tichu pri sviečkach, za zvukov lesného rohu, s pokorou. Koncom októbra, presne 28.10.2021, si na Symbolickom lesníckom cintoríne v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu prítomní uctili pamiatku tragicky zosnulých. Na tomto pietnom mieste rok čo rok pribúdajú tabuľky s menami. Lesníci si každý rok pripomínajú tých, ktorí položili svoj život pri práci v lese. Inak tomu nebolo ani teraz. Tento rok sa spomienka konala v komornom duchu na tradičnom mieste, kde si minútou ticha a položením vencov zúčastnení uctili pamiatku zosnulých lesníkov a robotníkov.

„Nie je nám ľahostajné, že každý rok pribúdajú mená tragicky zosnulých. Uvedomujeme si, že práca v lese je ťažká a mnohokrát nebezpečná. Pristavením sa na tomto mieste chceme prispieť k dôstojnej spomienke na všetkých, ktorí tejto práci obetovali to najcennejšie. Česť ich pamiatke,“ povedal dnes vo Vydrovskej doline generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR, š. p., Tibor Kőszeghy.

Ľudí, ktorí prišli o život pri práci v lese, pripomína už viac ako 400 tabuliek. Tento rok pribudlo 10 mien. O tom, že nečakaná smrť môže v krátkom čase zasiahnuť životy rodín svedčí aj fakt, že k tabuľke otca, ktorý zahynul v roku 2017, pribudla v roku 2021 tabuľka s menom jeho zosnulého syna.

„Pietne miesto je významnou súčasťou nášho Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline. Zastavujú sa tu návštevníci počas celej sezóny, nielen v tento dušičkový čas, aby si v tichosti pripomenuli zosnulých lesníkov a lesných robotníkov,“ tvrdí riaditeľ Odštepného závodu Čierny Balog Martin Kovalčík.

„Najstarší záznam tragickej udalosti je z roku 1913 pri mene Michal Ulbricht, ktorý zahynul pri zvážaní dreva v oblasti obce Dolný Turček. Jeho syn a vnuk sa stali lesníkmi. Dojímavý príbeh tragédie je od dcéry zosnulého Františka Genčura, ktorého zavalil vyvrátený smrek počas víchrice. Ján Macák zahynul pri približovaní surových kmeňov koňmi, ktoré stúpili do hniezda sršňov a splašili sa,“ približuje správca skanzenu Michal Kofira.

Do správy skanzenu štátny podnik každoročne investuje nemalé peniaze, ide o desiatky tisíc eur. Zámerom do budúcna je, aby bol Lesnícky skanzen aj naďalej vyhľadávaným miestom oddychu, relaxu a príjemne stráveného času s cieľom naučiť verejnosť o lese čo najviac zaujímavých informácií.

V spolupráci s OZ Čierny Balog pripravuje Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene novú expozíciu v priestoroch horárne Lesníckeho skanzenu. Mala by nahradiť prezentácie Izba starého horára, Lesy Slovenska, Lesy a život. Na realizáciu si však ešte počkáme, bude to najskôr v roku 2023.

O tom, že na zosnulých kolegov nezabúdajú ani v iných častiach Slovenska, svedčí aj nasledovné. Dňa 26.10.2021 odhalili za prítomnosti riaditeľa OZ Považská Bystrica, Juraja Buzalku, ako aj ďalších zamestnancov, pamätnú tabuľu na počesť ľuďom, ktorí stratili svoj život v lese pri ťažbe, odvoze dreva a vykonávaní lesníckeho povolania. Spomienkový akt sa uskutočnil pri jazere Hofer pri obci Pružina a Tŕstie.

Nech večne im spievajú lesy!

Mgr. Marína Debnárová

Muránska planina

Cesta v reforme národných parkov je rovnováha a kompromis v ich prehodnotení

Vzhľadom na to, že doterajšie rokovania medzi ochranárskou obcou a dotknutými subjektmi nepriniesl´i posun pre prípravu reformy, musí prísť ku kompromisu a rovnováhe. Ochranárska obec napriek posúdeniu NP Muránska planina medzinárodnou organizáciou IUCN v roku 2016 a jej zaradení do kategórie V prírodný park, na to nereaguje. Rovnako nereaguje na regionálnu petíciu s vyše osemtisíc podpismi. Nerešpektuje ani vlastný novelizovaný zákon o ochrane prírody, ktorý hovorí, že územie národného parku má byť človekom málo pozmenené, čo Muránska planina absolútne nespĺňa. Keď sa dve strany nevedia dohodnúť, riešením je odborne rozdeliť výmeru národného parku na národný a prírodný park rovnakým dielom. Minister pôdohospodárstva Samuel Vlčan uviedol, že chápe zonáciu národných parkov ako ich revíziu. A poukázal na susedné bohatšie Rakúsko s 3,5% podielom NP z rozlohy krajiny oproti našim 7,5%. Rozdelením národného parku Muránska planina na Národný park a Prírodný park dosiahneme okamžitú dohodu všetkých dotknutých subjektov. Čo sa vlastne v tomto prípade stane?

Národný park Muránska planina

Jeho územie bude zahŕňať všetky doteraz vyhlásené národné prírodné rezervácie s piatym stupňom ochrany. Bude zaberať južné územie NP s dobrou autoregulačnou schopnosťou ekosystémov s dobre nastaviteľnou 50% a neskoršie 75% bezásahovosťou. Je to územie, ktoré sa najviac približuje kritériám medzinárodnej organizácie na ochranu prírody IUCN. Otvoria sa dvere pre uvoľnenie peňazí na reformu z plánu obnovy. Ochranárska obec bude mať svoje územie, kde bude mať možnosť realizovať svoju činnosť a v praxi dokázať teóriu o vzniku nových pracovných miest. Môže sa rozvíjať turizmus na Muránskom hrade na Hradovej v spojení s kultúrnymi pamiatkami v regióne.

Prírodný park Muránska planina

Bude zaberať severnejšiu časť Muránskej planiny s ihličnatými človekom vytvorenými ekosystémami s nízkou autoregulačnou schopnosťou, ktorým bez aktívnej činnosti hrozí rozpad. Toto v dnešnej dobe klimatických zmien znamená - ísť klimatickým zmenám v ústrety!

Lesníci si budú robiť svoju robotu prírode blízkym spôsobom. Pre spoločnosť budú dodávať vysokokvalitnú ihličnatú drevnú hmotu ako čím ďalej, tým viac nedostatkovú surovinu s efektom udržania trvalých pracovných miest aj pre marginalizované skupiny obyvateľstva. Tento obrovský problém regiónu Muránska Planina v prípade neriešenia ohrozí aj samotný turizmus v regióne.

Prírodný park Muránska planina

Prírodný park Muránska planina

Lesníci budú prevádzkovať na tomto území chov koní spolu s rozvojom turizmu.

Lesníci budú mať možnosť dokázať, že im ochrana prírody nie je ľahostajná. Ponúkajú konkrétny projekt top biotopu pre hlucháňa hôrneho vytvoreného odbornou lesohospodárskou činnosťou.

Záverom treba uviesť, že porovnávanie turizmu s lesníckou činnosťou do značnej miery záleží na cene obnoviteľných zdrojov/dreva/, ktoré v súčasnosti raketovo stúpajú hore. Mladí ľudia aj aktivisti si musia uvedomiť, že na všetko si musíme zarobiť, teda aj na ochranu prírody. Postaviť národné parky na pláne obnovy a eurofondoch nie je trvalo udržateľné. Nezmyslov, čo má živiť vidiek, sme počuli už dosť/od práčky vlny, prútikárstvo, hrnčiarstvo až po slamené strechy/. Treba sa vžiť do situácie jednoduchého živnostníka. Prácu je v regióne ťažké si udržať, nieto ešte vytvoriť nové pracovné miesto. Potrebu zníženia uhlíkovej stopy podporujú aj lesníci. V riešení tejto problematiky bude podstatné ubúdanie Brazílskych pralesov, kde od roku 1980 po dnešok ubudlo z týchto lesov v rozlohe Francúzka. Dôležitý bude postoj USA, Číny a Ruska ku klimatickým zmenám. Trend budú technológie.

Akékoľvek neodborné a násilné nastavenie parametrov ochrany prírody, či na Muránskej planine, alebo na Slovensku, povedie len k nestabilite územia. Majme radšej menej, resp. menších, ale skutočných národných parkov. V živote platí, že len veci overené praxou a skúsenosťami skutočne fungujú. Ľudia v regiónoch ju majú, je potrebné to rešpektovať, bez toho to nepôjde. Reformy treba vrátiť z ministerstiev do regiónov. Samosprávy to zvládnu. Pätnásť samospráv v regióne Muránskej planiny má v reforme Národného parku jasno, vie ju urobiť okamžite.

Ing. Roman Goldschmidt,
starosta obce Muráň
Ing. Cyril Bábeľa st.

Lesníci vz. ochranári – je možné nájsť spoločnú cestu?

Na území Lesov Slovenskej republiky, štátneho podniku Odštepného závodu Prievidza na Lesnej správe Duchonka sa v mesiaci október uskutočnilo dvojdňové stretnutie za účasti zástupcov Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, občianskych združení BROZ, zelenej hliadky Pezinok a zamestnancov LESOV SR, š.p..

V prírode bolo možné vidieť ukážky uplatňovania rôznych postupov z pohľadu lesného hospodárenia a ochrany prírody. Nebolo ľahké naplánovať trasy, ale pestrosť lesných ekosystémov na Slovensku a citlivý spôsob hospodárenia v zmysle pravidiel prírode blízkeho hospodárenia v lesoch umožnil za necelé dva dni vidieť: xerotermné spoločenstvá, stromy na dožitie, mŕtve drevo, aktívny lesnícky manažment v prírodných rezerváciách a SKUEVoch, obnovu a výchovu v dubových a bukových lesoch, smrekové porasty, kde aktívny lesnícky manažment zabránil veľkoplošnému rozpadu, duglasku tisolistú ako nepôvodnú drevinu, viazanie a zadržiavanie vody v štruktúrovaných lesoch, zachytávanie v rybníkoch, močiaroch, suchých poldroch, spomaľovanie odtoku pri povodniach na potoku jeho prirodzeným vybrežovaním do lesných porastov. Následne do diskusie pribudli aj témy: viazanie uhlíka v lesoch, šľachtené topole, náhrady za obmedzenie hospodárenia z titulu zákona o životnom prostredí.

Stretnutie vysoko a kladne zhodnotili všetci účastníci. Sklamanie mohol zažiť iba ten, kto očakával diskusie plné nesúladu medzi lesníckou prácou a ochranou prírody. Zážitkom pre všetkých bolo zísť do podzemia a vidieť prameň pitnej vody, ktorý má vďaka zeleným lesom v okolí stabilnú výdatnosť takmer 30 l/sek. Asi najväčším prekvapením pre všetkých bola informácia, že Lesná správa Duchonka patrí medzi organizačné jednotky s vysokou úmyselnou ťažbou. Ešte prekvapujúcejšie bolo zistenie, že to v lesoch vôbec nebolo vidieť. Napriek tomu, že po lesných cestách sa prešlo autom približne 30 km, tak účastníci stretnutia nikde nevideli rúbaň (holinu alebo dorub).

Stretnutie bolo naplnené konštruktívnou atmosférou, chápaním a vypočutím si stanovísk a názorov, korektnými riešeniami problémov a návrhmi na zlepšenie legislatívy. Pozitívnu náladu vylepšovali nielen kvitnúce jesenné kvety, ale najmä lesy sfarbené do všetkých farieb. Stretnutie a ukážky v teréne potvrdili, že intenzívne hospodárenie v lesoch sa dá pri uplatňovaní jemnejších hospodárskych spôsobov a foriem naozaj realizovať. Keď je rovnaký cieľ, spoločná cesta medzi lesníkmi a ochranármi sa vždy nájde.

Ing. Dušan Mikuš, vedúci LS Duchonka
Fotky: Andrea Janíčková
a Alena Zacharová

Obeť milovanej družky

Na Poľane v revíri Jančiarka už v prvej dekáde septembra začala jelenia ruja. Lesník Miro Rakyta počul už 10. septembra zaručať silného jeleňa. Po družnej debate na lesnej správe Kyslinky som sa rozhodol, že pôjdem toho kráľovského jeleňa obzrieť. Hneď popoludní už kráčam dlhou štrkovou lesnou cestou až na otočku pod Jančiarku. Prechádzam v poraste vysokých tráv a medzi bylinami som zbadal akúsi pavučinovú hojdačku. V strede siete sedí veľký pavúk, snáď najkrajší pavúk, akého som kedy videl.

Pre tento druh je charakteristické veľké vajcovité bielo-pavučinové brucho so žltými a čiernymi pruhmi. Sfarbenie celkom pripomínalo tučnú osu. Je to náš najväčší pavúk križiak pásavý – *Argiope bruennichi*. V sieti sedela samica vari až 18 mm dlhá a na byline sedel malý samček, ktorý mal dĺžku tela sotva šesť milimetrov. Samec sa uchádzal o samičku. Tu sa mi celkom zmysel obrátil, nie na jeleňa, ale na pavúka. Jeleňa ešte uvidím, ale tohto vzácneho pavúka asi už nie. Jeleň mi ďaleko vyrukoval za ušami, ale ja som už ležal pod pavučinou križiaka, roztiahnutý na zemi v tráve aj s fotoaparátom s makro objektívom.

Sieť križiaka pásavého je na slnečnom mieste, je v polohe naklonená na severnú stranu a priemer siete je asi 35 cm. Je utkaná s asi 30, radiálnymi lúčmi vlákien asi 20 cm nad zemou. Stred siete je spletená a zosilnená hustými vláknami. Často sa od stredu hore aj dolu tiahne akýsi rebrík s kľukatými hustými vláknami, ktorý voláme stabilimentum. Aj mladé pavúky si často tkajú stabilimentum, ale rozpoznáme ho od dospelých pavúkov tým, že je oválne, alebo až kruhové.

Stabilimentum tvorí akúsi maskovaciu formu správania, akúsi kamufláž, kryptickú – pasívnu ochranu (monochromia). (Ale nemôžeme to s mojimi recenzentmi zatiaľ dokázať, na čo to presne slúži.) Pavúk sedí nehybne na bielej stredovej ploche hlavou dolu a tak žltočierne pásiky pavúka na brušku bežia rovnobežne s pásikmi pavučinových vlákien na stabilimente. Keď si rozkmitá polohu, v ktorej sedí, predátor pavúka vidí rozmazaného.

Nad Jančiarkou v Bukovine už znovu zaručal o druhej hodine popoludní starý jeleň. Mal hrubý chripľavý hlas. Akoby do mňa strelil. Do siete pavúka uviazol menší druh rovnokrídlovca – pravdepodobne to bol koník zlatistý (*Euthystira brachyptera*). Namiesto toho, aby som šiel za jeleňom, ukladám sa na zem. Ľahnem do trávy s pripraveným fotoaparátom s makroobjektívom. Samec križiaka sa okamžite vrhol na zmietajúcu sa korisť a začal zo snovacích bradaviek vypúšťať silným prúdom krehkú kryštalickú kvapalinu. V nej je hlavnou zložkou spidroin, ktorý okamžite na vzduchu netuhne, akoby sa nám zdalo. Až po niekoľkých úsekoch sa premieňa na silné lepivé vlákno. Za pár sekúnd zostal rovnokrídlovec bez pohybu, akoby zaspal v hebkom pavučinovom balíčku. Myslel som, že tento balíček s korisťou použije samec ako svadobný dar pre samicu, no vtom sa pri samici roztrhla sieť a lapil sa ďalší koník zlatistý. Tu už mala zabezpečenú korisť zasa samica. S ovinutím do pavučiny sa až tak neponáhľala, pretože najprv korisť omámila jedom a potom ju sčasti pripútala niekoľkými zväzkami vlákien.

Dva koníky zostali visieť v sieti a samica zaujala svoj typický postoj v strede na stabilimente, ktoré sa trochu narušilo, ale samec aj napriek tomu pokračoval v dvorení samičke. Samec križiaka pásavého nezhotovuje signálne ani kopulačné vlákno, ako to robia niektoré druhy križiakov. Tento samec začal šklbať a poťahovať vlákna partnerky, ktoré sama na tento cieľ utkala. Videl som to teraz na vlastné oči, ako to všetko prebieha. Je to akési zásnubné lano, veľmi pevné a samica ho pravdepodobne utkala z veľkých ampulovitých žliaz. Pri svadobných hrách nesie také lano aj samičkine feromóny, ako prostriedok pre komunikáciu medzi ženíchom a nevestou. Samec sediaci na byline pri okraji siete rozhojdal zásnubné lano a zalieča sa svojej partnerke. Lano aj s viacerými tenučkými vláknami vo

zväzku, ktoré samica uvila pravdepodobne z malých ampulovitých žliaz, sa hojdalo asi tri minúty. Tichá odpoveď od samičky však prišla, že „nie“. Sieť ako svadobná sála sa upokojila, ale samec o niekoľko minút žiadal samičku znovu o ruku – svadobný zväzok a vlákna znovu pošklbával, rozhojdával. Pravdepodobne už samec dostal správu od samičky, že „môže“. Samec to vyčítal zo svadobného vlákna pomocou zmyslového orgánu na chodidlách nôh. Kráča k samici, ale z opačného konca priamo k jej brušku a šup, posledný beh bol rýchly. Dostal sa jej na spodnú časť hlavohrude. Tu už vidím a vidieť to aj na fotografii, že samec má na konci hmatadiel malú spermatickú sieťku, ktorú si na svadbu uvil z jednoduchých pohlavných žliaz pred pohlavným otvorom. Odborníci ich volajú epigastrické žľazy. Sieťka je súčasťou pohlavného aktu a slúži na prečerpávanie alebo prenos ejakulátu z pohlavných otvorov na prednej spodnej strane bruška samca do sekundárnych pohlavných orgánov, ktoré má samec na hmatadlách. Prečerpanie spermatu pomocou spermatickej sieťky prevádza samec dávno pred kopuláciou.

Ostatné svadobné hry prebiehali už vo veľkom vzruchu a zhone. Samec veľmi aktívne švihal nohami a hlavne sekundárnym pohlavným orgánom – hmatadlami na samičkinom brušku, kde má umiestnený kopulačný orgán. Snažil som sa všetko zachytiť aj fotoaparátom. Rôznym pohybom, aj únikom samca a znovu trasením sieťky a potom zasa približovanie k samičke nemalo konca. Trvalo to vari polhodinu a možno aj viac, kým sa samec dostal k „bezvládnej“ samičke na spodok bruška so svojím kopulačným orgánom a vsunul jej ho aj s kvapkou spermií do kopulačného orgánu.

Zdalo sa, že pohlavný akt sa týmto skončil. Samec túžil pravdepodobne túto milostnú drámu zopakovať, no samica prudko ožila a samec sa odrazu ocitol v jej čeľustiach. Za niekoľko sekúnd som ho mohol odfotografovať ako ticho leží zabalený v pavučine, ktorú naňho uvalila samica. Po kopulácii sa samček stal korisťou svojej milovanej družky. Samica uvije súdkovitý kokón v rastlinnej spleti. Tam býva až 600 oranžových vajíčok a stráži ich až do zimy. Potom hynie. Mláďatá prezimujú a skrýšu opúšťajú na jar budúceho roka. Dospievajú v júli.

Ani neviem, koľko hodín som sedel, či ležal v tráve, odrazu sa neďaleko na rúbani zjavil obrovský jeleň. Nohy sa mi automaticky vystreli. Vymieňam makroobjektív za teleobjektív a odostriem firhánok (záclonu) bukového lístia na kríku. Nakoniec som odfotografoval aj jeleňa. Hoci neručal, zdalo sa, že bol poriadne nahnevaný...

Ivan Kňaze

Čo urobíme s Karolom Wagnerom?

Prof., Ing., Karol Wagner, kráľovský lesný radca, prednosta Lesníckeho odboru na Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici, sekčný riaditeľ odboru na Ministerstve orby, hlavný tvorca lesníckej legislatívy v Uhorsku, okrem iného vynikajúceho prvého lesného zákona čl. XXXI/1879.

V roku 2015 sme si na Slovensku pripomenuli 185. výročie narodenia špičkového lesníka Karola Wagnera, ktorý spolu s profesorom Farbakym zachránili po revolúcii v roku 1848 štiavnickú Akadémiu a špeciálne Lesnícky odbor pred zánikom. Narodil 8.10.1830 v Sugatagu, župa Marmaroš, ako potomok nemeckých kolonistov, kde jeho otec Antal bol zástupcom hlavného lesníka, lesov národnej pokladnice (eráru). Strednú školu ukončil s vyznamenaním v župnom meste Satu Mare roku 1850. Ešte toho roku pokračuje na Banskej akadémii v Banskej Štiavnici, najprv na Baníckom odbore, neskôr aj na Lesníckom odbore a končí ju ako premiant v roku 1855. Po vysokoškolských štúdiách nastupuje na lesný úrad do Banskej Bystrice ako pomocný lesník, neskôr bol preradený na odbor plánovania a zariaďovania lesov. V roku 1857 je vymenovaný za lesného praktikanta do Dobroče. Na Akadémii pôsobil v dvoch obdobiach: V prvom období pôsobenia na Akadémii 1859-1864 (pred dualizmom) tu pôsobí ako adjunkt profesora Schwarza a po piatich rokoch odchádza z Akadémie. Po vzniku Rakúsko–Uhorska v roku 1867 sa Wagner vracia na Akadémiu. Druhé obdobie jeho pôsobenia na Akadémii 1867-1872, Lesnícky odbor zaznamenáva jeho zásluhou veľký rozvoj. Okrem iného je autorom tzv. Wagnerovej priemerky na meranie stojacich stromov.

Merito veci:

Vzhľadom na veľkosť tejto osoby v lesnom hospodárstve i v štiavnickom vysokom školstve mu Banská a lesnícka akadémia, samotné mesto Banská Štiavnica i uhorskí lesníci, ktorých záujmy vždy nekompromisne hájil podali nasledovný hold:

Dňa 1. júla 1900 usporiadala Banská a lesnícka akadémia veľké slávnostné zhromaždenie na kóte 673 v Kysihýbli (sem chodil s poslucháčmi na prax z pestovania lesov), kde bol odhalený pamätný kameň prednostovi Lesníckeho odboru Karolovi Wagnerovi z príležitosti jeho nedožitých 70. narodenín s týmto textom:

„Tento štít (kóta 673) *nech nesie meno Karola Wagnera. On navrhol na tomto mieste v školskom roku 1858/59 založenie odbornej lesníckej terminológie pred jeho oddanými študentmi. Túto pamiatku oslávili všetci uhorskí lesníci dňa 1.7.1900".*

Nevedno prečo tento úctyhodný názov kóty po významnom profesorovi Karolovi Wagnerovi, Slovenská kartografia (resp. kartografické oddelenie býv. Lesprojekty) zmenila na dnešný dehonestujúci názov „Obesená žena". Takto je to dnes uvedené aj v porastovej mape Školských lesov Kysihýbel.

Po roku 2000, keď som začal spracovávať „Dejiny lesníckeho školstva v Banskej Štiavnici" (2017) som prirodzene mal povinnosť

Wagner Karol

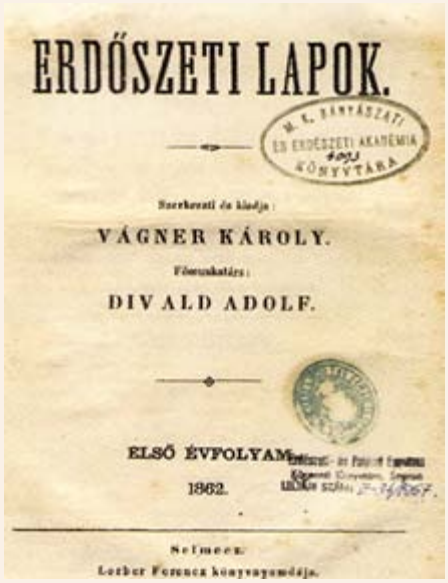

Lesnícke listy z roku 1862

okrem lesníckych archívov, navštíviť aj lokality viažuce sa na lesnícke vysoké školstvo. Zaujal ma aj tento pamätník, nuž som sa vybral v sprievode svojho priateľa, popredného lesníka na túto kótu (Obesená žena). Keď sme vyšli na túto, prístupovo nie najľahšiu kótu, bolo hneď patrné, že pamätná tabuľa je rozbitá, pamätný kameň obrastený machom. Mojou prvou myšlienkou –vediac kto bol Wagner – bolo, že som vyslovil názor, že tú malú tabuľu nebude problém vyrobiť a znovu nainštalovať, tak ako sa rekonštruoval pamätník H.D. Wilckensovi na Repištiach. A hneď som sa podujal pomerať rozmery potencionálnej tabule.

Nato obratom reagoval môj priateľ hláškou: *„maďarským ku--m, žiadne pamätníky rekonštruovať nebudeme".* Ostal som ako obarený, pretože som hneď pochopil, že môj priateľ nevie nič z lesníckej pedagogickej i legislatívnej minulosti tohto veľkého lesníka, ktorého plody žne dnes slovenské lesníctvo.

Takže týmto podávam „malú" historickú Wagnerovu analýzu a jeho „veľkú" obhajobu (samozrejme na základe archívnych podkladov):

Významnou udalosťou v dejinách Banskej a lesníckej akadémie sa stalo Rakúsko-Uhorské vyrovnanie v roku 1867 – politicko správny dualizmus v monarchii, ktorý následne ovplyvnil celé administratívno-spoločenské dianie v krajine.

Karol Wagner sa hneď po príchode do Banskej Štiavnice, spoločne so svojim priateľom profesorom Štefanom Farbakym (budúcim rektorom), pustili do oživenia a rekonštrukcie študijného procesu na Akadémii. Wagner vyhotovil nový učebný plán pre trojročný Lesnícky odbor, Farbaky pre Banícky odbor.

V súlade s vládnym nariadením sa súčasne schválil rýchly prechod vyučovacieho jazyka nemeckého na maďarský tak, že poslucháčom, ktorí jazyk maďarský neovládajú, budú môcť doprednášať ešte školský rok 1867-1868 dosluhujúci učitelia v jazyku nemeckom. Maďarský jazyk sa stal výhradným vyučovacím jazykom od školského roku 1868/69 v celom Uhorsku, teda nielen Akadémie.

Radikálnej Wagnerovej požiadavke možno ďakovať, že Ministerstvo financií hneď výnosom zo dňa 2. októbra 1867 pod č. j. 45594, pri príležitosti dočasného schválenia nového organizačného štatútu a nového učebného plánu vymenovalo za riadneho profesora Jakuba Lázára, za pomocných profesorov Ľudovíta Feketeho, Žigmunda Nikela (od r. 1881 s pomaďarčeným priezviskom Szécsi) a asistenta Eugena Belházyho. Prvýkrát v histórii má týmto Lesnícky odbor Wagnerovou zásluhou profesorský zbor.

Podľa Ferdinanda Illésa (1896): *„Pre lesníctvo bola voľba Karola Wagnera v roku 1867 za profesora banskoštiavnickej akadémie veľmi šťastná. Okrem vyučovacieho procesu aj tým, že spolu s Adolfom Divaldom majú veľkú zásluhu na založení a vydávaní časopisu „Lesnícke listy".*

V roku 1871 si hospodársky rozvoj Uhorska, a protirečenia medzi baníctvom a lesníctvom z iniciatívy Karola Wagnera, ale aj iných vplyvných lesníkov, vynútilo rozhodnutie Ministerstva financií v Budapešti na osamostatnenie lesníctva. Táto epochálna zmena začala tým, že Uhorské Ministerstvo

financií 16. januára 1871 vydalo dekrét č. 232/P. M. podľa ktorého sa od 1. marca 1871 vytvorilo v Banskej Štiavnici Uhorské kráľovské riaditeľstvo lesných a poľnohospodárskych majetkov, ktoré sa ešte toho roku 1. júla 1871 presťahovalo do Banskej Bystrice.

Na začiatku roku 1871 odchádza z Akadémie profesor Karol Wagner, na Ministerstvo financií do najvyššej lesníckej uhorskej funkcie – prednostu Lesníckej sekcie.

Za jednu z najpodstatnejších zmien na Lesníckom odbore v zmysle Wagnerovej reorganizácie (1872) treba pokladať skutočnosť, že namiesto dovtedy systematizovanej jedinej katedry došlo k zriadeniu troch katedier. Na ich obsadenie bol vypísaný konkurz s nasledovným výsledkom:

– Katedra zriaďovateľská, vedúci Július Sóltz

– Katedra pestovateľská, vedúci Ferdinand Illés

– Katedra ťažobná, vedúci Žigmund Szécsi

Uchádzačov vymenoval do funkcie panovník dňa 5.12.1872.

Otcovi reorganizácie Karolovi Wagnerovi, keď odchádzal z Akadémie, napísal riaditeľ Akadémie v uvoľňovacom dekréte nasledovné:

„Riaditeľstvo Akadémie nemôže zabudnúť, že keď Vaša Milosť obsadila v roku 1867 profesorské kreslo lesníctva, Lesnícky odbor bol vo veľmi zanedbanom, úpadkovom stave a že to bola predovšetkým Vaša Milosť, čo odporúčaním opatrení, najprospešnejších za daných okolností a ich uvádzaním do života vytrhla Akadémiu z víru stagnácie., bola to Vaša Milosť, čo za macošských rokov vedľa boja a neoblomnej obetavosti vyplnila aj priepasť zívajúcu v našej literatúre („Naša Akadémia“).....“

V rokoch 1872-1879 Karol Wagner, ako špičkový lesnícky odborník pôsobil na Ministerstve financií v Budapešti, kde získal hodnosť hlavného Uhorského Kráľovského lesného radcu vo funkcii vedúceho Lesníckej sekcie. Na ministerstve pripravil za súčinnosti uhorských lesníckych odborníkov sústredených v Krajinskom lesníckom spolku okrem iného vydanie prvého súborného lesného zákona v roku 1879 a pričinil sa o ustanovenie prvých riaditeľstiev štátnych lesov nezávislých na banskej správe. Niektoré ustanovenia spomínaného zákona platili u nás až do roku 1960.

Wagnerove predčasné úmrtie.

Uhorské lesníctvo postihla v roku 1879 citeľná strata. Predčasné úmrtie lesného ministerského radcu Karola Wagnera (21.12.1879 ako 49-ročný) na Ministerstve financií značne oslabilo sľubne sa rozvíjajúce lesné hospodárstvo v Uhorsku. V jeho osobe súčasne odišiel aj veľký protektor Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici Po Wagnerovom úmrtí, jeho miesto na ministerstve zaujal Albert Bedő, hlavný lesný radca, tiež známy priaznivec štiavnickej Akadémie a špičkový uhorský lesný odborník.

Karol Wagner bol posmrtne poctený najvyššími hodnoteniami pracovnými, osobnostnými vo vzťahu k uhorskému lesníctvu i štiavnickému vysokému lesníckemu školstvu. Ako sme v predchádzajúcom texte videli, bolo to oprávnené a zaslúžené.

Záver.

Wagner po roku dualizmu nemal inú možnosť ako plniť uhorský zákon o zmene nemeckého vyučovacieho jazyka na maďarský, napriek tomu, že sám bol potomkom nemeckých kolonistov do Sedmohradska. Z toho jasne vplýva, že bol „maďarizátorom“, plniacim uznesenia snemu, uhorskej vlády. Skúsil by neplniť – obratom by bol obvolaný z Akadémie.

Wagnerove obdobie na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej i jeho prínos pre Akadémiu z hľadiska celoštátneho, lesníckeho, pedagogického je nesporne určujúci, veľmi významný a dominantný. Napriek jeho pomerne krátkodobému účinkovaniu na Akadémii, zanechal v jej histórii nezmazateľné a možno povedať rozhodujúce postavenie, rovnako ako na ministerstve.

To znamená, že ak ako pedagóg musel plniť národnostné rozhodnutia vlády, zabudneme na jeho určujúcu a dominantnú úlohu v našom lesnom hospodárstve? Domnieval som sa, že slovenský národ je už na takom stupni vývoja kde nie národnostné, ale kvalitatívne odborné zásluhy sú určujúce.

Takže – Quo vadis? Opravíme jeho pomník v Kysihýbli?

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Prázdne miesto po zničenej pamätnej doske

Významné výročia narodenia výnimočných lesníkov

Prof., Dr., Ing. Doležal Bohumil, DrSc., Dr. h. c.

Narodil sa 2.9.1911 v Krnčiciach na Třebíčsku. Štátne reálne gymnázium absolvoval v roku 1929. V štúdiu pokračoval na Lesníckom odbore Vysokej školy zemědělskej v Brne (1933), následne pokračoval v krátkom študijnom pobyte vo Francúzsku.

Vojenskú prezenčnú službu konal v období 1934-1936 u pechoty v Brne. Habilitáciu pre odbor hospodárskej úpravy lesov vykonal (1947) v Brne. Je jeden z najvýznamnejších lesníckych vysokoškolských učiteľov a lesných odborníkov. Vedúci Katedry hospodárskej úpravy lesa a dlhoročný pedagóg Lesníckej fakulty Vysokej školy zemědělskej v Brne. Začínal v roku 1936 na Slovensku ako mladý inžinier na Horehroní, na Správe štátnych lesov Krám v hodnosti lesný asistent. Následne bol preložený do ústredia Riaditeľstva štátnych lesov a statkov v Banskej Bystrici (1938) na oddelenie pre lesné hospodárske zriadenie a evidenciu pozemkovej držby. V roku 1939 bol preložený ako zástupca vedúceho Správy štátnych lesov v Michalovej, ale vzápätí bol prepustený zo služieb Slovenského štátu a vypovedaný do Protektorátu Čechy a Morava. V rokoch 1950-1953 bol poverený riadením Sektorového výskumného ústavu pre hospodársku úpravu lesov v Bratislave.

Od roku 1953 sa stáva jeho trvalým pracoviskom Lesnícka fakulta VŠZ v Brne, kde bol v roku 1957 menovaný profesorom. Aktívne sa podieľal na rozvoji československého vysokého lesníckeho školstva a lesníctva vôbec. Do lesníckej vedeckej a odbornej literatúry prispel desiatkami svojich publikácií a nie je bez zaujímavosti, že mnohé z nich boli vydané aj na Slovensku. Jeho rozsiahla publikačná činnosť zahrňuje všetky úseky hospodárskej úpravy lesov. Pokračuje v nej i po odchode do dôchodku. Jeho práce nachádzali vždy ohlas nielen doma, ale i v zahraničí, o čom svedčí skutočnosť, že mu v roku 1966 udelila lesnícka fakulta v Tharandte hodnosť čestného doktora lesníckych vied.

V roku 1981 vyšiel jeho päťjazyčný lesnícky slovník, významné dielo vydané v spolupráci s IUFRO. Svojou pedagogickou činnosťou, prednáškami a spojením hovoreného slova v posluchárni s výkladom a praktickou činnosťou v lese a zmyslom pre nové a pokrokové, trvalo vstúpil do povedomia viac než dvadsiatich piatich ročníkov absolventov Lesníckej fakulty VŠZ v Brne. Zomrel 3.8.2000 v Brne ako 89-ročný. Dňa 11.10.2011 (z príležitosti storočnice jeho narodenia) bol odhalený pomník venovaný prof. Bohumilovi Doležalovi na polesí Habrůvka Školského lesného podniku Mendelovej univerzity - Masarykův les Křtiny. Na odhalenom pamätníku je vytesaný jeho výrok: *„Sebalepší lesný hospodársky plán nemá zmysel, ak sa nenájde lesný hospodár, ktorý jeho ustanovenia realizuje".*

Mgr. Králik Ján

Bývalý riaditeľ Lesníckej technickej školy a neskôr dlhoročný zástupca riaditeľa tejto školy v Banskej Štiavnici sa narodil 27.8.1921 v Pukanci. Základné školské vzdelanie na Štátnej ľudovej a Štátnej meštianskej škole v Pukanci (1937). Štátna škola pre lesných hájnikov v Liptovskom Hrádku (1942). Štátna vyššia lesnícka škola v Banskej Štiavnici (1946). Pedagogický seminár pre učiteľov poľnohospodárskych a lesníckych škôl (1951). Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava, odbor biológia, geológia a zemepis (1958). Diplomová práca z odboru dendrológia bola „Botanická záhrada SLTŠ v Banskej Štiavnici." Jeden z najdlhšie pôsobiacich učiteľov a riaditeľov lesníckych škôl na Slovensku. Svoju lesnícku prax začína v období rokov 1937-1941 ako lesný praktikant na lesnom hospodárstve obce Pukanec a Správe ŠL v Bohuniciach. V rokoch 1947-1948 pokračuje ako zamestnanec Povereníctva poľnohospodárstva a pozemkovej reformy, VII. odbor (lesopolitika) a pridelený na Lesné odd. ONV v Topoľčanoch a neskôr ONV v Humennom.

Pedagogickú činnosť začína v rokoch 1948-1951 ako učiteľ odborných predmetov na Štátnej horárskej škole v Jelšave. Po jej zrušení bol preložený v rokoch 1951-1955 ako učiteľ na novovzniknutej Strednej lesníckej škole v Liptovskom Hrádku. V rokoch 1955-1957 preložením na Strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici do funkcie riaditeľa sa stabilizoval v Banskej Štiavnici. Tu v rokoch 1957-1981 pôsobil ako učiteľ a zástupca riaditeľa lesníckej školy. Po dosiahnutí dôchodkového veku v roku 1981 ešte v období 1981-1984 pokračoval ako učiteľ a v roku 1984 definitívne odchádza do dôchodku. Okrem prvých úvodných rokov, celé svoje produkčné profesijné obdobie prežil ako pedagóg na lesníckych školách, najdlhšie na lesníckej škole v Banskej Štiavnici. V dobe pôsobenia na SLTŠ v Banskej Štiavnici bol poverený vykonávať odbornú starostlivosť o školskú botanickú záhradu, o ktorú v zmysle zákona o štátnej ochrane prírody v kategórii Chránená záhrada sa staral takmer tri desaťročia. Počas tohto obdobia sa záhrada dočkala svojej dendrologickej renesancie, rekonštrukcie oplotenia, bola plošne a priestorovo rozčlenená, upravená a priebežne dosádzaná. Od r. 1928 bol členom TJ Sokol a skautingu. Od roku 1973 člen Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny a Slovenského zväzu záhradkárov. Najširší rozsah svojej publikačnej činnosti realizoval v odborných časopisoch, zborníkoch Lesníckeho a drevárskeho múzea a ročenkách SLTŠ. Vydal niekoľko knižných vydaní o Botanickej záhrade SLTŠ v Banskej Štiavnici, v spoluautorstve učebnicu Lesníckej botaniky, Všeobecnú botaniku, Náuku o lesných drevinách. Osobitne sa venoval publikovaniu problematiky moruše čiernej. Čerešničku na svojej publikačnej torte nasadil v roku 2015 mimoriadne vydarenou publikáciou „Moje lesnícke decéniá", v ktorej spomína cez svoj plodný lesnícko-pedagogický život súčasne na celú spoločenskú situáciu na Slovensku.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

Včely bzučia už aj na Lesnej správe Malcov

Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Odštepný závod Prešov a cezhraničný partner z Poľska - Lasy Państwowe Nadleśnictwo Łosie - realizujú mikroprojekt *„Vzdelávaním k zachovaniu včelstiev v poľsko-slovenskom pohraničí“* (INT/ET/PO/3/IV/A/0280), v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja v Programe Interreg V-A Poľsko-Slovensko.

Projekt má za cieľ prostredníctvom úvodného a dvoch edukačných seminárov zvýšiť úroveň vedomostí a znalostí o chove včiel odbornej verejnosti z radov poľských a slovenských lesníkov ako aj študentov stredných škôl so zameraním sa na vzbudenie ich záujmu o včelárstvo. Pre praktickú výučbu účastníkov projektu bolo zakúpených šesť včelstiev s úľmi a potrebným vybavením včelára, ktoré sú umiestnené v blízkosti lesnej správy Malcov. V rámci projektu bola vydaná dvojjazyčná poľsko-slovenská príručka, ktorá obsahuje všetky informácie potrebné pre začínajúceho včelára, celoročný kalendár včelára s popisom jednotlivých úkonov pri starostlivosti o včelstvá a mnoho ďalších potrebných teoretických poznatkov.

Ing. Dominika Výbohová
odboru investícií a projektov EÚ

Interreg Poľsko-Slovensko

Ako chutí les

Predstavujeme Vám úplne novú kulinársku publikáciu zameranú na recepty priamo z lesnej produkcie, ktorá bola vydaná v roku 2021 autorským kolektívom v zložení Eduard Genserek, Peter Straka a Ján Zlúky.

Publikácia je rozdelená na štyri hlavné kulinárske kapitoly prezentujúce 16 predjedál, deväť polievok, 60 hlavných jedál a osem dezertov. Pútavosť knihy je založená predovšetkým na dokonalých fotografiách a tiež netradičných receptov a kombináciách surovín používaných pri príprave predstavovaných jedál.

Ale celkovú atmosféru „chuti lesa“ dopĺňajú poľovnícke fotografie z lesného prostredia a tiež informácie o siedmich autoroch doplnené ich fotografiami, ktoré knihe dávajú tvár. Ak sa Vám táto publikácia, ktoré je vhodná ako vianočný darček dostane do rúk, iste si prečítajte úvodné slová venované „Čarovnej vôni divočiny“, kde sa okrem iného dočítate: *„V súčasnosti je výkon práva poľovníctva zákonom regulovaná činnosť dostupná verejnosti. Má jasné a presné pravidlá a teší sa obľube. Možno trocha škodí jeho povesti mylná laická predstava, že ide len o lov. Poľovníci sa o zver starajú a chránia ju. Azda si zaslúži zmienku aj skutočnosť, že poľovnícky turizmus je nezanedbateľným prvkom cestovného ruchu.“*

Spomínanú publikáciu si môžete zakúpiť priamo v našej predajni Lesnícke pochúťky, alebo telefonicky na čísle +421 918 444 056.

Lesu a lovu zdar!

Dobrú chuť!

LESNÍCKE POCHÚŤKY

Uveríte

Pri popisovaní porastov sa mnohokrát stáva, že zaujímavosti, podľa ktorých sú jednotlivé lokality označované zaniknú. A to nielen v teréne, ale tiež v lesníckych mapách. Keďže už nik netuší, prečo sa daná lokalita označuje ako sa označuje a vznikne nová charakteristika, podľa ktorej každý vie, kde sa nachádza, zmení sa názov aj oficiálne. A tak na jednom nemenovanom celku si môžete dať stretnutie alebo umiestni poľovnícky štand na mieste označovanom ako „Slúžim všetkým“ alebo „Pri tigrovi“. Tí ktorí lokalitu poznajú, hneď vedia, o ktorom mieste píšeme, pretože práve tieto pomenovania vznikli na základe ľudského pričinenia.

No takmer na druhej strane Slovenska nám jednu takú zaujímavosť pripravila sama príroda. Lesy Záhoria tak získali tiež novú turistickú atrakciu. Teraz je už len na fantázii našich kolegov ako prítomnosť tak krásneho úkazu dokážu preniesť do lesníckej mapy. Možno to tam časom budem mačací raj alebo.... Ale to už je v iných rukách.

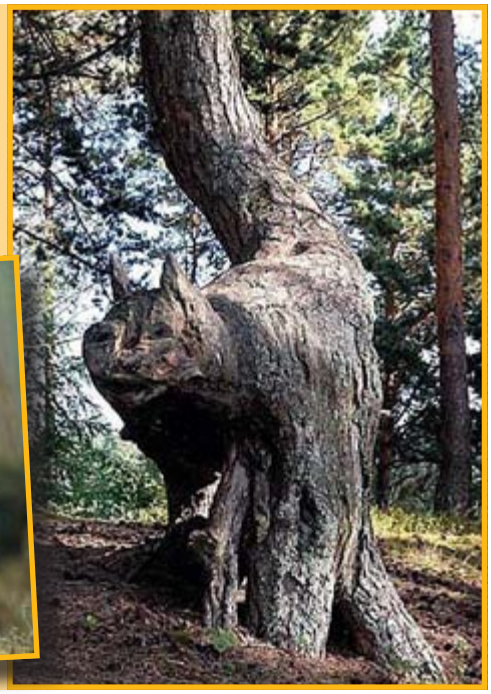

Nájdi 10 rozdielov

RECEPTÁR

Daniel na ananáse

800 g daniel orez
1 väčšia cibuľa
1 konzerva ananásu
1 pohár bambusové výhonky
čierne mleté korenie, soľ, karí, nové korenie
chilli omáčka

Cibuľu nakrájame na kocky a restujeme na masti. Môžeme použiť aj tajné zásoby z diviaka. Orez, prípadne iné mäso z daniela odblaníme a nakrájame na kocky. Pridáme soľ, korenie a nové korenie. Restujeme, kým mäso trochu nezmäkne. Následne pridáme ananás aj so šťavou a bambusové výhonky. Dusíme do mäkka a dochutíme karí. V prípade potreby podlejeme vodou. Vhodnou prílohou sú cestoviny i ryža. Pri podávaní odporúčame dochutiť chilli omáčkou.

Dobrú chuť!

Žliabkar „Maťo“ s novým žľabom

Pri obnove lesníckych náučných chodníkov v roku 2021 nezaháľali ani lesníci z OZ Slovenská Ľupča. Počas letnej sezóny sa im podarilo zrenovovať hneď dve náučné trasy pripomínajúce odkaz lesníckeho velikána Jozefa Dekreta Matejovie.

Na revitalizáciu náučných chodníkov využil Odštepný závod Slovenská Ľupča financie z miniprojektu pridelené generálnym riaditeľstvom podniku. V spolupráci s externým dodávateľom lesníci vymenili poškodené časti informačných tabúľ na trase Lesníckeho náučného chodníka J.D. Matejovie vedúceho z obce Staré Hory do osady Dolný Jelenec. Okrem toho obnovili taktiež infotabule na pokračovaní tejto trasy z Dolného Jelenca do obce Špania Dolina (trasa je známa ako Lesnícky náučný chodník Jelenská – Špania Dolina). Nový náter dostali drevené nosiče infotabúľ na oboch spomínaných trasách.

Revitalizáciou prešlo aj Významné lesnícke miesto Špaňodolinský banský vodovod, ktoré je súčasťou náučnej trasy Jelenská – Špania Dolina. Externá firma tu opravila poškodené časti žľabu pri žliabkarovi „Maťovi“, opravená bola tabuľa s informáciami o tomto významnom lesníckom mieste a odstránili sa náletové dreviny a kry v tejto lokalite.

Veríme, že obnovená lesoturistická infraštruktúra urobí radosť všetkým turistom objavujúcim krásy stredoslovenského regiónu.

Mgr. Lucia Čekovská, Ing. Ján Šarík

NOVEMBER 2021

Životné jubileá

50 rokov

Marián Kadlec, manipulant, ES Pezinok – OZ Smolenice
Ing. Maroš Škorík, vedúci LO, LS Považská Bystrica – OZ Považská Bystrica

60 rokov

Peter Turček, vedúci LO, LS Topoľčianky – OZ Topoľčianky
Pavol Haluza, vedúci LO, LS Nové Mesto n/Váhom – OZ Trenčín
Mária Vraniaková, hlavný účtovník, účtovník projektu – OZ Slovenská Ľupča
Ing. Milan Pápeš, technológ riadenia výroby, poverený vedením VOÚ – OZLT Banská Bystrica
Ing. Iveta Michníková, hlavný účtovník – OZ Semenoles Liptovský Hrádok
Ing. Peter Meliš, oblastný kontrolór – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Jozef Heteši, ťažbár, poverený vedením VTÚ – OZ Rožňava

25 rokov

Viera Majerčíková, účtovník – OZ Šaštín

30 rokov

Ing. Ján Marcin, ťažbár – OZ Košice

35 rokov

Ing. Róbert Gális, technik, LS Nitrianska Streda – OZ Topoľčianky
Ing. Miroslav Lelák, MBA, toho času nezaradený – OZ Prešov

40 rokov

Mária Fruniová, hlavný účtovník – OZ Topoľčianky

Starobný dôchodok

Ján Solčiansky, vedúci LO, LS Bratislava – OZ Smolenice
Vladimír Basara, vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov n/Topľou

Ing. Martina Velká

Odhalená drevená podstata

Ak máte túžbu objavovať prostredníctvom umenia niečo neočakávané, možno práve Vám ulahodí pozorovanie sôch kanadského umelca. Dnes už 43-ročný Maskull Lasserre je totižto známy tým, že vytvára úžasné umelecké diela vyrezávaním do rôznych drevených predmetov. Mnohé z jeho výtvorov začínajú už vopred bežnými a dostupnými drevenými predmetmi, ako sú dvere, komoda, či napríklad obyčajný váľok na spracovávanie cesta. No sem tam sa „ulakomí" i na obyčajný kmeň, obyčajného stromu. Zdá sa, že Lasserre naozaj nemá problém čokoľvek do čohokoľvek vyrezať.

Jeden z jeho novších kúskov s názvom Schrodinger's Wood obsahuje kmeň jaseňa s rozstrapkaným povrazom vyrezaným uprostred. Úžasné detaily robia tento kúsok skutočne veľkolepým. Môžete vidieť, že lano sotva drží pokope kmeň, pričom sa trasie od vlastnej váhy, vďaka čomu vyzerá celý kúsok mimoriadne intenzívne a neuveriteľne. Umelec ho vytvoril tak, že kmeň stromu zavesil na strop a celé hodiny ho vyrezával a zdokonaľoval, aby dosiahol konečnú podobu. Všetky jeho kúsky sú jedinečné a vytvorené s veľkým dôrazom na detail, vďaka čomu sa odlišujú od ostatných sôch, po ktorých by obdivovateľ mohol zatúžiť. Dalo by sa povedať, že mnohé z jeho diel sú prepracované až na kosť. Veď posúďte sami.

-as-

PEFC
PEFC/23-44-05
www.lesy.sk